

VĚSTNÍK

Praha 30. listopadu 2016

Ročník IX., Číslo 11

Zakladatelský list Café de la Paix Société Anonyme v Beziérs vydaný 1. ledna 1921, který vytiskla Litografie Cadenat Frères v Beziérs

VYDÁNO PŘED ...

Akcie, resp. zakladatelský list společnosti Café de la Paix v Beziérs patří bezesporu mezi skvosty francouzské produkce cenných papírů po 1. světové válce. Akciová společnost byla založena 11. prosince 1920 s kapitálem 1.200.000 FRF, který byl rozdělen do 2.400 ks akcií po 500 francích. Akcie jako taková prakticky neexistuje, ale jsou k dispozici ony zakladatelské listy. I to však není tak úplně pravdou. Z celého počtu se doposud pravděpodobně dochovalo jen 55 ks, čemuž odpovídá jak se dá tušit zejména cena. Pokud se takový kus objeví v jakékoli aukci je téměř jisté, že se prodá bez ohledu na cenu.

Čím je tato akcie tak výjimečná. Její vznik byl inspirován podle stejnojmenné pařížské kavárny, která vznikla v roce 1867, ale tato je výjimečná. Vznikla v jihofrancouzském městě Murviel-lès-Béziers, hned naproti zdejšímu městskému divadlu, kde se se hrály převážně italské opery. Akcie je směsí pozůstatků slavné secese, divadelní tetrálnosti a snaze v poválečném světě zapomenout na šedivost války. Kavárna sama o sobě už dnes neexistuje, ale dům, stejně jako divadlo ve městě zcela určitě najdete a poznáte. Škoda jen, že originál této akcie bohužel ve sbírkách muzea nemáme. Patří mezi nejkrásnější kusy světa, které jsou ozdobou každé sbírky. Současně je to také zřejmě nejkrásnější akcie všech kaváren a restaurací. V tomto čísle věstníku sice podobně krásnou akcií neuvidíte, najdete zde ale poutavý příběh osudů lidí a pražských kaváren.

OSUDY STAROPRAŽSKÉ KAVÁRNY

Každý člověk má své životní osudy a nejinak je to i u firem. Každý podnik, zejména pak společenský, má svou historii, která vychází především z osudu jejich majitelů nebo činitelů a je zrcadlem jejich života. Pohled do zrcadla však může být zkreslený vlivem času. K narovnání obrazu nám výrazně pomáhají archivní dokumenty, které ale přináší jen strohá fakta, která však mnohdy to hlavní nefeknou. Představují základní kostru a svaly, ale krev příběhu dodají až osobní vzpomínky jednotlivců. Na příběhy firem i lidí je třeba se dívat s odstupem a každý si musí vyhodnotit sám skutečnost. Protože každá doba, každý okamžik lidského života se v očích druhých může zobrazit v jiném světle. Hodnotit může jen ten, kdo se ocitne ve stejné situaci tvářící se tomu, jak se musí v danou chvíli rozhodnout. To máme na paměti v každém příběhu z historie.

Jedním z nich je krátký úsek let 1937-1948 kdy v Praze existovala restaurace u sv. Havla. Zrodila se do doby, která byla pro český národ složitá a v mnohém krutá. Její osudy odráží mnohé z té doby i lidí a nic z toho by nemělo být zapomenuto.

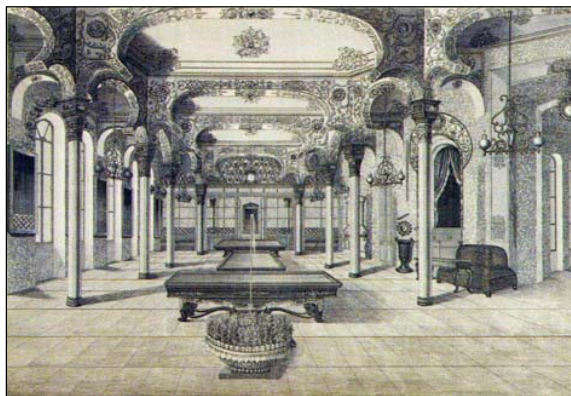
Na počátku stála myšlenka na zřízení staropražské, opravdu české restaurace a kavárny jako reprezentativního podniku v opravdu ryze českém stylu. Zrodila se v hlavě primátora JUDr. Karla Baxy, ale realizoval jí někdo jiný.

Hospoda, hostinec, restaurace, výčep, pivnice, vinárna, kavárna to vše jsou rozličné názvy podniků, jejichž hlavním účelem bylo poskytnout jejich návštěvníkům pohostinství. Živnostenský řád dokonce definoval hostinec jako společenské shromaždiště, poskytující hostům za přiměřený plat provozovateli dočasné zaopatření. Vývoj těchto zařízení má tisíciletou tradici. Z kdysi mizerných krčm a šenků, kde se pivo či víno čepovalo přímo ze sudu se vyvinuly poněkud solidnější pivnice až v polovině 16. století. Byly to často poměrně ponuré temné místnosti, opatřené prostými dřevěnými stoly a lavicemi. Pivo nebyvalo tak průzračné jako dnes a možná bylo lepší, aby na něj hosté raději neviděli. Víno bylo lidovým nápojem, podobně jako pivo, ale samostatné vinárny ještě neexistovaly. Začátek moderních hostinských podniků můžeme najít po roce 1781, kdy byl vydán patent císaře Josefa II. o zrušení nevolnictví, který však vlastně řešil svobodu pobytu a pohybu osob. S tímto zákonem začala kvést i živnost zájezdních hostinců. S pohybem osob se rozvíjela i doprava, cestování a přirozeně došlo na rozvoj i všech pohostinských podniků. Z hostinců začaly vznikat první hotely a s nimi i lepší podniky restauračního typu. Kromě toho se začal rozvíjet zcela nový druh podniků, kavárny.

První evropské kavárny vznikly přibližně v době osvícenců. Popíjení kávy a čokolády se stalo módní záležitostí, která záhy pronikla do českých domácností a směřovalo i ke vzniku veřejných kaváren. Od osvícenců byl krůček k zrodu českého národního obrození a návštěv salónů a kaváren. Asi právě zde, nalezneme prapočátky, kdy se kavárny staly přirozenými centry pro setkání inteligence, která nad šálkem kávy dokázala hodiny debatovat o vědě, umění a literatuře a zákonitě také o filozofii od které byl jen krok k politice. Kavárny na samém počátku vypadaly podobně jako výčepy. Temné neútluné místnosti se odlišovaly vlastně jen svým názvem. Postupně byly otevírány nové, stále luxusnější místnosti plné mramoru, dřevěných obkladů a luxusních svítidel. Koncese pro kavárnu měla svá omezení. Kromě čaje, kávy, čokolády se tu smělo podávat jen prosté studené občerstvení a teplá kuchyně nebo dokonce výčep piva a lihovin tu zcela chyběl. Není divu, že i díky tomu dostaly kavárny nádech společenských a kulturních salónů, podobných těm, které známe z románu Vladimíra Neffa o osudech rodin Bornů a Nedobylů.

Jen před pár lety se díky jednomu politikovi vžil pojem „pražská kavárna“, který však byl myšlen především pejorativně. Předvolebním populismem došlo k rozdělení veřejnosti na prosté pojmy hospoda a kavárna z čehož jsme doposud nevybředli i přes deklarovanou snahu o smíření obou táborů. Vlastní ješitnost, ego a stále častěji zamlžující se úsudek vede k pravému opaku, rozdělování společnosti. Od roku 1848, kdy se u nás zrodila moderní národní politika, tu vznikají dva myšlenkové směry shrnuté do pojmů levice a pravice. Pohostinská zařízení kavárny a hospody se tak stala nechtěným synonymem pro oba tábory a to je vlastně urážkou obou typů podniků. V naší historii nalezneme mnoho významných literátů, umělců i politiků, kteří zašli rádi nejen na pivo, ale i na kávu a nikdo jim nepodsouvá, že by byli příslušníky opačného tábora. Téměř dvě stě let byly oba pohostinské podniky centry setkávání a debat nad aktuálním děním. Dodnes stačí zajít do první hospody či kavárny a chvíli poslouchat. V okamžiku tu jistě natrefíte na nejlepšího ministra, předsedu vlády nebo prezidenta, který ví jak se to má dělat a jak by „jim“ ukázal, kdyby tam byl. Na rozdíl od politiky, silácké řeči do pohostinství zkrátka patří, stejně jako to, že mezi hosty tu a tam padne silnější slovo nebo nějaká ta facka. Zapomeňme raději na dnešní stav a vraťme se k historii, která je ve svém úsudku vyzrálejší.

V roce 1883 byla vydána nová verze živnostenského řádu, který začal pohostinská zařízení rozlišovat do několika skupin. Řád odlišoval hotely, hostince, výčepy a kavárny. Vinárny byly ještě považovány za obchod lahůdkami, ve kterých se nalévá a konzumuje víno. Příkladem je činnost lahůdkářství Josefa Lipperta (viz věstník MCP 4/2016). Současně byl lépe definován rozdíl mezi hostincem a výčepem, který tkvěl v tom, že v hostinci se i vařilo, kdežto výčep byl pouhou nálevnou. Pro majitele podniků bylo určeno odborné společenstvo, které v rámci jisté cechovní tradice, dbalo na kvalitu služeb. Z toho se rozvinulo i jisté kastování hospod a restaurací. U nás se začal přebírat západoevropský styl a vznikají i první hotelové restaurace. Právě hotely šly cestou přebírání vzorů, aby i v menších městech vznikly moderní podniky, které hostům nabídnou stejnou kvalitu služeb jako v Paříži či Londýně. Z malých hotelů vznikají moderní paláce a z malých tmavších prostorů se rodí světlé a velmi prostorné restaurace francouzského vzoru. Společenské aktivity přivedly vyšší společnost, které se musel přizpůsobit také personál nejen po odborné stránce. Ustrojení personálu hotelů a hotelových restaurací mělo předepsanou formu. Obsluhující číšníci a vrchní musel mít frak, pomocný personál livrej a kuchafí rondon. Ten, spolu s bílou čepicí, zavedl v 19. století mezi prvními londýnskými hotely Savoy a Carlton. Obdobný standard se začal šířit i do dalších zemí, hlavně pod vlivem cestovního ruchu a v rámci spolupráce začaly vznikat i první hotelové školy. Provozování hotelu s vlastní kuchyní se vázalo k hostinské a výčepní živnosti. Pod vlivem konkurenčního prostředí se jednotlivé podniky chtěly odlišit, čímž nejprve v rámci místních společenstev a později národních asociací došlo k označování podniků do kategorií. U restaurací se zavedly třídy, u hotelů se vžily hvězdičky. K udělení kategorie bylo třeba splnit přísná kritéria, která dané sdružení kontrolovalo.

První pražská velkokavárna U nádraží, 1845 (MMP V 1772)

Alois Junger st. (1868–1953)

Interiér Jungerovy velkorestaurace Platýz na Uhelném trhu, 1906

Hotel Zlatá husa v Praze, 1914 (T4855)

V Praze bylo počátkem 20. století nespočet pohostinských podniků od prostých hospod až po luxusní restaurace a kavárny. Každý z nich existoval sám pro sebe. Hierarchii těchto podniků určovala vlastně nabídka a kvalita služeb pro hosty a zejména postavení v rámci společenstva pražských restauratérů. Majitel malé hospůdky jen velmi těžko mohl prorazit až na vrchol žebříčku do kategorie luxusní restaurace. Mnohé podniky byly čistě rodinnými, kdy přecházely z jedné generace na druhou. Větší společnosti se v hotelové a restaurační branži dosud nevyskytovaly. I to však časem přišlo a nejčastější formou rodinného podniku, který byl v rukou více generací byla veřejná obchodní společnost. Do ní pak mohli vstoupit i zcela cizí lidé, kteří se stali společníky. Jedni měli koncesi a tradici, druhí kapitál. Shodou okolností je příběh restauračních podniků u sv. Havla směsí všech těchto případů. Než bude řeč o tomto podniku, je třeba si přiblížit o něco širší historii.

Na jejím počátku stojí Alois Junger starší. Začínal jako číšník, ale svojí pílí to dotáhnul až na prezidenta Svazu hoteliérů Československé republiky. Pocházel ze Sojovic u Mladé Boleslavi, kde se narodil v sobotu 19. září 1868 Marii Jungrové, dceři zdejšího domkáře. Jméno otce matrika neuvádí, protože se narodil jako nemanželský syn. Matka měla těžké živobytí a tak jen co opustil školní lavice, odešel do světa, aby si začal vydělávat. Začal jako číšník nejprve v Litoměřicích. Prošel Velký Osek, Teplice, Louny a Hořovice odkud zamířil do Berlína. Prošel náročnou školou v mnoha podnikcích až v roce 1895 přišel na stálo do Prahy, kde zakotvil v plzeňské restauraci „U Brejšků“ ve Spálené ulici č.p. 107 patřící Karlu Brejškovi. Junger byl pilný a pracovitý a Brejška si ho natolik oblíbil, že ho jmenoval vrchním číšníkem. Jungerovi bylo 27 let a jako mladý muž si našel známost. Jak už tomu tak bývá, přivedl teprve sedmnáctiletou Albínu Adamovou do očekávání. Od něj bylo jen krůček ke svatbě, která se konala v kostele sv. Jiljí v úterý 30. července 1901. Jako svatební dar obdržel od svého šéfa vkladní knížku s větším obnosem peněz. Byl to dar vlastně na odchodnou. Rodiče Albíny vlastnili dům „U zeleného orla“ v Michalské ulici č.p. 441, kde byla vyhlášená kavárna. Jejím nájemcem se stal v roce 1890 kavárník Antonín Janda. Mladý ženich požádal magistrát o vlastní hostinskou koncesi, kterou získal 20. září 1901 a kavárnu po Jandovi převzal. Pět měsíců po svatbě se Jungerovým narodila 13. ledna 1902 dcera Pavla. V neděli 1. března 1903 následoval syn František a nakonec se jim v úterý 19. dubna 1904 narodil nejmladší syn Alois.

To už Junger provozoval mnohem větší podnik. V neděli 1. listopadu 1903 otevřel moderní velkorestauraci „Platýz“ na Uhelném trhu, místo bývalého stejnojmenného hotelu. Podnik dal velmi nákladně a moderně zařídit. pro hosty nabízel od časných ranních hodin snídaně až po pozdní večere po divadle. Čepoval plzeňský Prazdroj, ležák z knížecího Schwarzenberského pivovaru v Třeboni a ležák z Akcionářského pivovaru na Smíchově. Když otevřel Platýz, přenechal rodinnou kavárnu v Michalské ulici dalšímu nájemci, kavárníku Martinu Ducháčkovi.

Cesta od číšníka po majitele vyhlášené velkorestaurace nebyla lehká, ale ještě nebyla u konce. Významný krok přišel v roce 1910, kdy se stal Alois Junger st. stal nájemcem hotelu „U zlaté husy“ na Václavském náměstí č.p. 839.

Dům zvaný U zlaté husy byl kdysi jednopatrový hostincem s ubytováním. Až do roku 1908 byl v majetku členů podnikatelské rodiny Brdlíků z Počátek. Provozování hotelu svěřovali řadě nájemců. Podle trhové smlouvy ze 7. listopadu 1908 se stali novými vlastníky domu Václav Klofáč a Josef Růžička. Klofáč byl předsedou České strany národně sociální a poslancem Říšské rady. Růžička pracoval v administraci Českého slova, deníku strany, který začal vycházet v roce 1907. Oba koupili dům s cílem zde vybudovat tiskárnu pro České slovo, které původně vydávalo stranické družstvo Melantrich. Ve skutečnosti šlo o jistý vnitrostranický souboj, který Klofáč prohrál a v roce 1912 se vydávání Českého slova vrátilo zpět do křídla Melantrichu. Klofáč i Růžička nechali celý objekt v letech 1910-1911 výrazně a nákladně přestavit podle projektu arch. Emila Králíčka za realizace stavitele Matěje Blechy. Novostavba byla provedena ve stylu pozdní secese. V zadním traktu budovy byla tiskárna a nad ní kanceláře administrace a redakce deníku. V průčelí a dvoranu obsadily prodejny několika firem, mezi jinými zde bylo semenářství Jindřicha Vaňka. Přední trakt budovy byl určen pro hotel Zlatá husa. Hosté měli k dispozici 90 moderně vybavených pokojů s ústředním topením a tekoucí teplou a studenou vodou. V suterénu byla vinárna Myslivna a lidová restaurace Rychta v moravském stylu. V přízemí a mezaninu byla pro hosty luxusní velkokavárna. V prvním patře byla hotelová jídelna včetně salonků pro slavnostní rauty nebo svatební hostiny. Nechyběla ani velká herna a kulečnicková místnost. Celý provoz hotelu byl pronajat a novým nájemcem se stal Alois Junger.

Výběr nového nájemce v osobě Jungera nebyl náhodný. Klofáč patřil mezi české propagátory slovanské vzájemnosti, zejména ve vztahu k jihoslovanským národům, ale i Rusům a obecně k našim krajanům v těchto zemích či dokonce v USA. Junger se nevyhýbal této myšlence a ve svém hotelu často hostil návštěvy z těchto zemí. Asi nejvíc byla jeho činnost vidět od dubna 1918, kdy v hotelu byla delegace složená z jihoslovanských poslanců, za jejichž účasti byla z balkónu hotelu pronesena vášnivá

Slovanská lípa a lidé před hotelem Zlatá husa 28. října 1918

Hotel Saský dvůr v Senovážné ulici č.p. 997, rok 1928 (T3653)

Palác pojišťovny Fénix se stejnojmennou velkokavárnou, 1935

Alois Junger ml. (1904–1972)

Policie zpravidla žádosti vyhověla, pokud byl zaplacen poplatek, obvykle 30-50 Kč za každou žádost. Zajímavé je zdůvodnění zavedení policejní hodiny: „*Politická správa má zájem na zdraví obyvatelstva, které by se nemělo po nocích zdržovat v hos-*

řeč k davu lidí na Václavském náměstí. Ještě večer byl Junger zavolán na policejní ředitelství k podání vysvětlení. Měsíc poté se v Praze konaly oslavy padesáti let existence Národního divadla, na které se opět sjela řada zahraničních hostů. Jungerovi bylo vyhrožováno odebráním koncese, před hotel byla na řadu týdnů postavena vojenská stráž a státním úředníkům bylo zakázáno se v hotelu ubytovat. Junger byl od té doby téměř denně u výslechu a mnohaměsíční nátlak ukončil až 28. říjen 1918, kdy byla před hotelem slavnostně odhalena Slovanská lípa ozdobená vlajkami slovanských národů nad nimiž zavlála vlajka americká. Odměnou Jungerovi za útlak ze strany rakouských úřadů bylo uspořádání slavnostního obědu po příjezdu prezidenta Masaryka do Prahy v sobotu 21. prosince 1918 pro 700 hostů a pořádání prvních státních rautů na Hradě. Stále to však nebyl vrchol jeho kariéry.

Hotel u Zlaté husy měl jiný osud. Růžička s Klofáčem nebyli tak finančně silní ani zdatní aby hotel udrželi. Růžička přenechal svojí půlku Klofáčovi v roce 1912, kdy už bylo jasné, že Klofáč prohrál vnitrostranický boj o redakci a České slovo se vrátilo do tiskových podniků Melantrich řízeného Jaroslavem Šaldou, který vybudoval vlastní tiskárnu v paláci Hvězda, známějším jako Melantrich. Dům u Zlaté husy byl v únoru 1914 v dražbě přiklepnut Marii Trnkové, později Valešové, která vlastnila hotel až do března 1948, kdy ho převzala národní správa a poté jí byl hotel znárodněn.

Éra Aloise Jungera v hotelu Zlatá Husa skončila v roce 1933, kdy přestal být po dlouhých letech nájemcem a přesídlil do hotelu Saský dvůr na rohu Hybernské a Senovážné ulice. Hotel de Saxe patřil k jedním z nejstarších hotelů v Praze. Svého času tu bydlel třeba Mark Twain nebo Karel May a mnozí ministři a panovníci. V roce 1917 se dostal do majetku Moravské agrární a průmyslové banky. Trhovou smlouvou z 30. prosince 1920 ho odkoupili rovným dílem Gustav Pley s manželkou Annou a Alois Junger s Albínou, údajně za částku 9.250.000 Kč. Až v roce 1929 odkoupil polovinu od manželů Pleyových. Tehdy byl skutečně na vrcholu své slávy. V roce 1922 byl zvolen do funkce prezidenta Svazu hoteliérů pro Československo. Byl majitel vlastního hotelu a nájemce druhého. I potomci mu dělali radost. Starší syn František se 16. srpna 1927 oženil s Jiřinou Beránkovou, dcerou hoteliéra Josefa Beránka mj. majitele Beránkových podniků, do jejichž řízení se zapojil. Mladší syn Alois šel ve šlépějích svého otce. Začínal v rodinném hotelu a prošel od piky až na post ředitele. V roce 1929 se osamostatnil.

Velkokavárna Fénix

Alois Junger ml. se narodil v úterý 19. dubna 1904. Jeho otec ho už od mládí zasvěcoval co řízení rodinného hotelu. Vystudoval reálné gymnázium a v roce 1925, když se stal plnoletým, jmenoval ho otec ředitelem hotelu Zlatá husa. O čtyři roky později založil vlastní kavárenský podnik, byť iniciátorem nebyl tak zcela sám. Jeho společníkem byl obchodník Josef Wiener, resp. hlavně jeho žena, protože oba neměli potřebnou licenci, ale k tomu se ještě dostaneme. Kavárníci obecně neměli snadné působení. Za první světové války, vlivem přidělového hospodářství byl provoz kaváren značně omezen a nezměnilo se to ani v prvních letech republiky.

V roce 1917 bylo vydáno nařízení o opatrování obyvatelstva předměty spotřebními. Po vzniku Československa se toto opatření rozšířilo o zavedení tzv. směrnych a maximálních cen. Pro hostinské živnosti platily ceny maximální, které společně stanovilo ministerstvo zásobování, úřad pro potírání lichvy, policejní prezidium a rovněž zástupci živnostníků. První kavárenský ceník vznikl v září 1922 a kavárny v něm byly rozděleny do tří cenových kategorií podle velikosti a nabízeného komfortu. Do první kategorie patřily velkokavárny a hotely s kavárnou, do druhé středně velké kavárny a do třetí patřily zkrátka ty ostatní. Kavárníci se pokoušeli už v roce 1924 vyjednat zvýšení určených cen s ohledem na velký nárůst své režie, ovšem zbytečně. K zrušení došlo až po roce 1926. Ale ani toto uvolnění nebylo jediným úskalím. V Praze byl velký počet kaváren. Na to, aby si příliš nekoukrovaly v rámci jednoho místa, dohlíželo Městské společenstvo hostinských a výčepníků v Praze, které se vyjadřovalo k povolení každé živnosti ze strany magistrátu. Podobně se k žádosti o povolení všech veřejně přístupných podniků vyjadřovalo i policejní ředitelství. Už v roce 1912 byla v Praze zavedena tzv. policejní (zavírací) hodina. Pro hostince byla stanovena na půlnoc, kavárny měly povolení až do 2 hod. v noci, za což byli zodpovědní majitelé podniku. Trestem byla zpravidla pokuta a v případě jejího nezaplacení až 5 dnů vězení. Majitelé podniků však mohli ve výjimečných případech žádat policejní ředitelství o udělení jednorázové výjimky třeba při pořádání tanečních večerů s hudbou např. v době vánoční.

tincích a kavárnách". V roce 1919 byla policejní hodina zkrácena na dobu od 22:00 hod. a v rámci nočního klidu platí dodnes.

Získat, zejména na Václavském náměstí, povolení resp. koncesi k provozu další kavárny nebylo snadné, ale dalo se obejít. Stačilo když majitel platné koncese ji přenechal jinému provozovateli, třeba při odchodu na odpočinek nebo ukončení vlastního obchodu. Není jisté, zda si koncesi opatřil sám Alois Junger nebo mu ji svým vlivem opatřil otec, ale v úterý 22. října 1929 požádal Magistrát hl. města Prahy o povolení koncese hostinské a výčepnické do domu na Václavském náměstí č.p. 802, kterou mu přenechala Cecílie Mulačová-Soukupová. Co však jisté je, že se proti tomu postavila řada místních kavárníků, kteří 8. listopadu 1929 podali hromadnou stížnost na policejní ředitelství, které mělo magistrátu vydat své vyjádření k povolení podniku. Stížnost podepsalo celkem 19 podniků, hlavně z Václavského náměstí a blízkého okolí. Šlo o kavárnu hotelu Wilson dále velkokavárny Luxor, Elektra, Boulevard, Majestic a dokonce Lloyd Alfréda Bondyho, který byl místopředsedou Svazu kavárníků v Československu. Svůj podpis připojil i kavárník Bohuslav, Šindelář a Urban stejně jako Julišovy podniky nebo Kavárenské a restaurační podniky „u Nováků“ Drahňovský a Urban. Připojili se též restauratéri a hostinští z okolních ulic podobně jako provozovatelé bufetů a automatů Rokoko, Buffetu u Musea a Buffetu Fénix. Právě Buffet Fénix Antonína Prokopa byl asi iniciátorem stížnosti. Ve stížnosti kavárníků se doslova uvádí: „Podle předpisu živnostenského řádu má býti udělována jen jedna koncese v téže domě; mimo jiné hleděno také k tomu, zdali stává potřeba udělení nové koncese. V nejbližším okolí paláce „Fénix“ nalézají se na Václavském náměstí na stejné straně, téměř v sousedství dvě kavárny. V samotné budově Fénix jest udělena koncese panu Antonínu Prokopovi. Potřeba místní jest více, než dostatečně kryta, takže vyvinují se pomalu konkurenční boje. Nutno jistě také k tomu hleděti, aby udělováním koncesí zabráněno bylo hospodářské zničení jednotlivých existencí, zbývající s provozem kavárenským a restaurací. Rozmnožováním takových podniků musí nutně nastati reakce, která vybijí se u jednotlivých podniků v hospodářském úpadku, čímž způsobeny mohou býti škody i jiným hospodářským vrstvám, nehledě k tomu, že takto vnucenými konkurenčními boji budou jednotlivci nuceni všemi, i méně způsobilými prostředky svoje návštěvníky udržeti. Udělování koncesí beze všeho omezoování může mít jedině za následek přeplnění a tím odstraňování jednotlivých starších podnikatelů.“

Přes podpisy mnohých kavárníků se výsledek protestu nijak neprojevil. Porušení právních předpisů nenastalo a do konkurenčního boje pražských kavárníků policii nic nebylo. Pražský magistrát v sobotu 21. prosince 1929 vydal Aloisi Jungerovi ml. koncesi k provozu živnosti hostinské a výčepnické s právem podávat pokrmy, čepovat pivo, víno nebo pálené nápoje lihové vyjmajíc kořalku. Dále mohl podávat kávu, čokoládu, čaj a jiné teplé nápoje a občerstvení a mít dovolené hry, mimo jiné i na hracích automatech.

Moderní velkokavárna Fénix vznikla v paláci, který byl postaven jako centrála tuzemského ředitelství rakouské životní pojišťovny Fénix pro Československou republiku. Autorem návrhu podoby paláce je arch. Josef Gočár a ing. arch. Bedřich Ehrmann. Mohutný palác byl postaven v letech 1927-1930. Palác má tři podzemní a osm nadzemních podlaží a patří k dominantám horní části Václavského náměstí. Kromě kina, které ve své době pojalo 760 lidí byla v prostoru mezaninu a 1. patra vyprojektována kavárna Fénix, která na ploše přes 2.000 m² dokázala pojmout až 2.000 osob. Byla vybavena původními francouzskými lustry, na stěně byly vzácné ručně tkané gobelíny. Vchod do kavárny byl obložen mramorem a onyxem a celý prostor byl vybaven už v té době nejmodernější klimatizací. Vnitřní vybavení navrhl arch. Josef Hoffman. Kavárna kromě střední části zaujímal i obě křídla paláce a nábytek v každé z oněch částí byl čalouněn jinou barvou, která ladila s barvou stěn. Kromě toho zde byl i dámský salón zařízený ve slohu Ludvíka XVI., nechyběl ani noční bar a taneční místnost

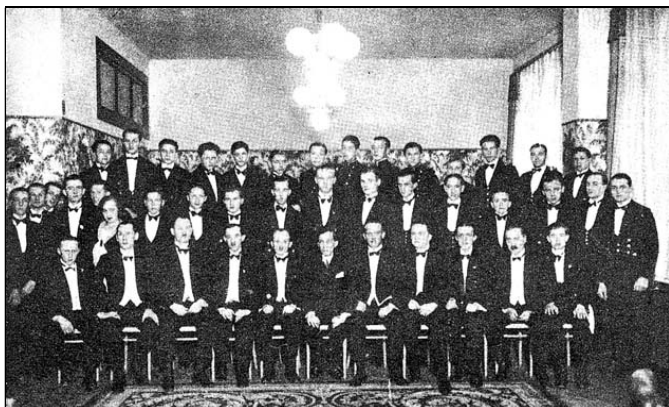
Stížnost kavárníků proti povolení koncese Jungerovi, 1929 (NA ČR)

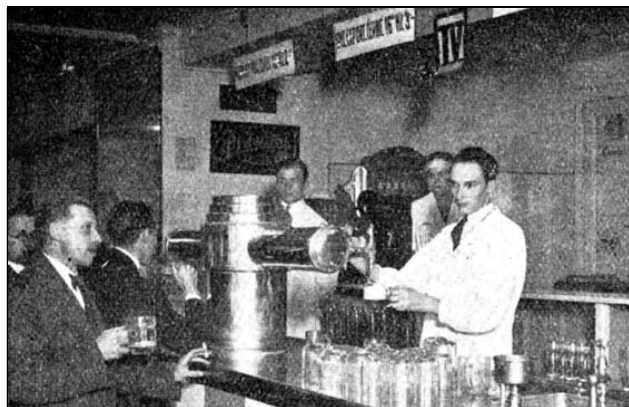
Dobové inzeráty kavárny Fénix z roku 1930 a 1931

Záhlaví dopisního papíru Velkokavárny a amerického bufetu Fénix, podniku firmy Wiener, Junger a spol. v paláci Fénix (Blaník) z roku 1937

Personál velkokavárny Fénix složený ze 38 číšníků a 9 vrchních číšníků a výčep piva v přízemí paláce, kde byl tzv. americký bufet, oba 1930

Oskar Blumenthal (1885–1942)

Velkokavárna Fénix

PRAHA II, Václavské 62.

Jiní zdrazují - my zlevňujeme!
U nás pochutnáte si „jako doma“.
Přijďte se přesvědčit.

V KAVÁRNE:
Fénix snídaně Kč 3—
Ze 30 prvotřídně upravených jídel
Fénix menu 3 chody Kč 8-50
Fénix menu večer Kč 8-50

V BUFETU:
Prvotřídní menu 3 chody Kč 7-
v předplacení Kč 6-
Vše ostatní v hojném výběru, vzorné úpravě
a za ceny nejlevnější! t-4037a

Olga Wienerová (1889–1976)

či herny pro povolené deskové a karetní hry a samostatná bridžová místnost. V přízemí byl zřízen moderní tzv. americký buffet, který byl trnem v oku konkurenta Antonína Prokopa. Jako první otevírala kavárna, kam přicházeli hosté už od šesté ranní a mohli posedět až do jedné v noci. K dispozici měli velký výběr denního tisku a časopisů i zahraničních. Dále než kavárna byl otevřen jen bufet, který zavíral ve tři v noci, ale přístupný byl až od sedmi hodin ráno. Bar a tanečnírna otevírala až v 17 hod. Ve Fénixu hrály najednou dvě kapely za vedení kapelníka Slaviče. V kavárně hrála velká koncertní, v baru pak čtyřčlenná jazzová kapela.

V celém podniku pracovalo 237 zaměstnanců. Na place se střídalo 9 vrchních číšníků, 38 číšníků a 12 pikolíků. V zázemí pracovalo dalších 90 mužů a 85 žen. Podnik měl vlastní kuchyni, cukrárnu a dokonce vlastní prádelnu, kde denně prošlo rukama tří pradel 60 kg prádla. Pro vybavení kuchyně i kavárny byly pořízeny ty nejmodernější stroje. Hostům se tu nevařila káva hromadně, ale každá porce zvlášť na stroji „Aromatica“ a byla jim servírována karlovarským způsobem. Měsíčně se v celém podniku zpracovalo 2.400 kg cukru, 1.100 kg kávy a 4.500 kg masa. Kuchyně pro vaření spotřebovala měsíčně 11.000 m³ plynu. V té době to byl největší podnik svého druhu ve střední Evropě. Celý chod podniku vedli dva ředitelé provozů a kromě majitelů také centrální ředitel Oskar Blumenthal. Narodil se 2. srpna 1885 v Moravské Ostravě. Ve Fénixu, ale nebyl dlouho, odešel v roce 1932 do podniku Alhambra jako ředitel a spolumajitel. V pozdějších letech byl obviněn ze zpronevěry kaucí zaměstnanců a vůbec řady herních podvodů v kartách a rulet. Život mu zpečetil jeho židovský původ, který do přes Terezín dostal do transportu P odeslaného do Rigy, odkud se už nevrátil.

Když se v paláci Fénix otevírala koncem prosince 1929 kavárna, nebyl celý palác ještě zcela dostavěn. Kavárnu oficiálně provozoval Alois Junger ml., ale nájemcem místností pro kavárnu byl obchodník Josef Wiener. Ten byl nějaký čas i jakýmsi tichým společníkem, než se jejich společné podnikání provalilo. Společný podnik „Velkokavárna a American Buffet Fénix“ byl řízen „partyzánsky“ než jako řádně vedená firma. Všechny obchody byly vedeny na společný účet „Wiener a Junger“, ale taková firma neexistovala. Až když živnostenský odbor magistrátu zahájil vyšetřování, kdo opravdu podnik provozuje, vyšlo najevo, že ona společná firma nemá žádné živnostenské oprávnění, které kryje svojí koncesí Alois Junger a každý z nich dostal 500 Kč pokuty. Současně byl informován i Krajský soud obchodní, který v únoru 1934 vyzval oba podnikatele k zápisu společné firmy. Až tehdy vlastně došlo k založení veřejné obchodní společnosti „Kavárna a buffet „Fénix“, Wiener, Junger a spol.“, byť datum vzniku bylo uvedeno zpětně ke dni 1. října 1930 a k faktickému zápisu podniku do rejstříku došlo až v pátek 20. června 1934. Společníky byly Alois Junger ml., Josef Wiener a jeho žena Olga Wienerová, která byla tím pravým iniciátorem vzniku celého podniku. Na rozdíl od Jungera sice neměla hostinskou koncesi, ale měla tři dcery a jednu z nich, Olgu, později provdala za mladého Jungera. Své dcery se vůbec snažila vhodně provdat.

Olga Albína, rozená Svobodová se narodila ve čtvrtek 21. března 1889 hodinu po půlnoci v hraběcím mlýně v Lejkově u Liblic č.p. 1, dceří zdejšího nájemce Emilii Čermákové jako nemanželské dítě. K otcovství se přihlásil vojenský zvěrolékař František Svoboda, který byl ženatý a Emilii si nemohl vzít. Ke sňatku došlo až 24. května 1900 a Svoboda se s rodinou odstěhoval do Písku. Olze se dostalo vzdělání v dívčím penzionátu. Písek byl od roku 1767 posádkovým městem a nebylo divu, když se šestnáctiletá Olga seznámila s vojákem. Byl to poručík 59. pěšího pluku arcivévodý Rainera, Rakušan Maxmilian Frutschnigg, kterému bylo 25 let. Narodil se 21. září 1880 v Bad Ischlu. Netrvalo dlouho a Olga zjistila, že čeká dítě. Aby se Max mohl oženit, muselo mu velitelství povolit sňatek, ale on musel složit kauci 10.000 K. Nakonec se rozhodl ukončit vojenskou kariéru a nastoupit u Rakouské státní dráhy a oba odešli do Salzburgu. Zde se jim narodil syn Max, který záhy zemřel. V neděli 30. srpna 1908 se narodila první dcera Hermengilde, které říkali krátce Gilda. Olga byla ještě stále svobodná a hlavně nezletilá, bylo jí teprve 19 let. Svatbu s Maxem měla až 9. prosince 1908. Do roka přišla na svět druhá dcera Olga, narozená v úterý 28. prosince 1909 a 6. srpna 1911 se narodila nejmladší dcera Augusta. Max jako úředník dráhy působil na mnoha místech v monarchii a v roce 1910 byl přeložen do Bosny. Olga se s dětmi usadila ve Vídni. Byla krásná a měla velký obchodní talent. Kombinací obou předností dokázala navázat mnohé užitečné kontakty. Údajně se za podpory policejního prezidenta a pomoci bankéře Knappa naučila záhy obchodovat s realitami. Jedním z lidí, které při jednání poznala byl i obchodník

Josef Wiener (1880–1955)

Josef Wiener, který měl svůj obchod blůz, zástěr a kostýmových sukní, který záhy rozšířil své podnikání o vlastní výrobu ve velkém určenou i pro vývoz z monarchie. Zdánlivě téměř nevýznamné setkání s pražským obchodníkem využila o pár let později.

Po vypuknutí 1. světové války, byl Maxmilian aktivován a poslán jako důstojník na italskou frontu. Ve Vídni bylo za války těžké živobytí. Většina potravin šla na frontu a město bylo složité zásobováno. Hlavní zdroje přicházely z Čech. Možná i proto se Olga rozhodla na jaře 1917 odjet z Vídně a dcery dala studovat do vyhlášeného církevního dívčího pensionátu v bývalém chotěšovském klášteře. Maxmilian byl při jedné z bitev vážně zraněn a následně ho rakouská zdravotní služba nenašla či ho považovala za mrtvého. On však přežil a byl odnesen na italskou stranu, kde byl ošetřen, přežil a dostal se do zajetí. Od armády dostala Olga oznámení, že je její muž nezvěstný a rok poté, v pátek 21. června 1918, kdy byl Max prohlášen z mrtvého se stala úředně válečnou vdovou. S třemi dětmi to neměla lehké a tak se začala poohlížet, jak by je i sebe mohla zajistit. Opět potkala Josefa Wienera, kterému její nepominutelný obchodní talent imponoval. Bylo mu 38 let a byl svobodný. Zda to byla láska či sňatek z rozumu už nevíme, pravdou je, že ve středu 12. března 1919 uzavřeli oba manželé v Praze sňatek a Olga se stala paní Wienerovou.

Wienerův obchod na Václavském náměstí č.p. 819, rok 1910 (AHMP)

Josef Wiener přišel na svět v Mizoči v Rovenské oblasti dnešní Ukrajiny ve středu 14. ledna 1880. Přestože tu byla velká komunita volyňských Čechů, on pocházel ze židovské rodiny. V roce 1903 přišel do Prahy a začal podnikat. O rok později otevřel svůj obchod s dámskou konfekcí a to přímo na Václavském náměstí č.p. 819 v domě „U Fuchse“, kde byla mj. slavná tiskárna Hynka Fuchse, která se věnovala i tisku cenných papírů. Wiener byl zdatný obchodník a v roce 1913 založil firmu Rakouský průmysl kovovým zbožím, společnost s r.o. (od roku 1918 Český průmysl kovodělný). Podnik vyráběl jehlářské zboží, různé kancelářská spínadla, manžety, vlásenky a jiné kovové zboží. Hlavní výroba byla v Mikulášovicích, druhá v Praze. Nejprve v Karlíně, později ve Vršovcích. V obou továrnách pracovalo přes 70 dělníků. V roce 1923 podnik splynul s firmou „Lumen“, továrna lamp a kovového zboží, a.s. Josef Wiener v ní byl až do roku 1926 členem správní rady. Podnik s 200 dělníky nedokázal přežít krizi, v roce 1934 vyhlásil konkurs a zanikl v roce 1936.

Dva týdny po svatbě, v úterý 1. dubna 1919 vznikla firma „Josef Wiener a spol.“, kterou Josef Wiener svoji dosavadní

živnost změnil přistoupením manželky, jako spolčnice na veřejnou obchodní společnost. Olga se stala rovnocennou majitelkou, byla také rovnocennou obchodnicí a to svědčilo obchodu. Společně založili novou obchodní značku Bon-Ton. Zavedenou výrobu blůz rozšířili o pařížskou dámskou konfekci, kterou vyráběli ve své továrně ve Vršovcích v Hálově ulici č.p. 483, kde měla sídlo také jeho továrna na kovové zboží. Tento objekt koupil Wiener v roce 1916 od manželů Chválových, vlastně ho s nimi vyměnil za svůj dům č.p. 544 na rohu Železná a Kamzíkova ulice na Starém Městě, kde měl od roku 1913 svoji druhou pražskou prodejnu. Dům je pouhých 50 metrů od kláštera sv. Havla, o kterém ještě bude řeč. Wiener byl zdatný obchodník, už v roce 1906 měl registrovaný patent na sukni „Gordon Bennet“ a to pro celé Rakousko a Německo. Kromě pražských prodejen měl pobočný závod v Karlových Varech a se svojí ženou vybudoval filiálku v Mostě. Ve 20. letech měl v Praze další prodejnu ve Štěpánské ulici.

Od svatby uplynuly tři měsíce, když Olga dostala lístek od Maxmiliána, o kterém si myslela že padnul. Opak byl pravdou a rakouská armáda jí tuto zprávu potvrdila o měsíc později. Pro všechny to byl další šok, ale Max se rozhodl nekazit Olze její nový vztah a dohodli se na rozvodu, po kterém se vrátil do Rakouska, kde se v roce 1922 podruhé oženil. Zemřel 18. března 1927 v Grazu.

Olga se starala o všechny tři dcery, které dospívaly. Všechny byly pod jejím silným vlivem, byla generálem v sukni a určila jim i jejich další osud. Jedině nejstarší Gilda si nedala od matky vnutí ženicha. Měla, stejně jako její sestry rakouskou státní příslušnost, kam v roce 1945 na trvalo odjela. V roce 1955 se provdala za Karla hraběte von Meran, potomka z rodu založeného v roce 1829 morganatickým sňatkem dcery poštmistra Anny Plochové a arcivévody Jana Habsbursko-Lotrinského, bratra rakouského císaře Františka I.

Ostatním dvěma dcerám však matka našla vhodné ženichy. Prostřední Olgu provdala za kavárníka Aloise Jungera, který pro její matku vlastně držel licenci na kavárnu Fénix a nejmladší dceři Augustě našla Františka Antonína Jindřicha. Svatbu měli 2. září 1935 ve Varně, kde Jindřich podnikal. Hlavním důvodem proč se „líbil“ Olze, byl ten, že mohl v Bulharsku provozovat hernu a kasino, které jí zajímalo. Vložila do budoucího podniku nemalé peníze, ale ten se ukázal být černou dírou. Zkrátka přestala podnik financovat a dceru přivezla zpět do Prahy. V roce 1936 došlo k rozluce manželství a 13. března 1939 bylo definitivně rozvedeno. To už měla Olga pro dceru novou známost. Vybrala jí disponenta Ing. Jaromíra Remka, se kterým měla Augusta svatbu v úterý 4. července 1939. Olga svého zetě brzy zapojila do rodinné firmy.

<< Registrovaná ochranná známka Wienerova konfekčního obchodu z roku 1906
< Reklamní inzerát na blůzy „Vilja“ z roku 1923 a logo Bon-Ton pocházející z roku 1927

Vraťme se do kavárny Fénix. Wiener byl původně financíerem celého podniku, který vznikl podle Olžiných představ. Po překonání nesnází s peticí okolních podniků se Fénix etabloval mezi nejlepší pražské kavárny. Podnik velmi dobře prosperoval od svého vzniku až do konce roku 1930, pak se začala výrazněji projevovat světová hospodářská krize, která vedla k obecnému ochabnutí zájmu o tyto služby. Lidé měli hluboko do kapsy a návštěvy kaváren si musela řada lidí odepřít. Každý podnik hledal způsoby jak hosty přilákat. Pro oživení podniku podal 21. ledna 1931 Alois Junger žádost o povolení hudebních programů doplněných artistickými čísly, které by vedlo ke zpestření a jak uvedl: „zejména oživení ochabujícího kavárenského obchodu následkem projevující se krize.“. Zábavné společenské programy na úrovni varieté byly oblíbené a dokázaly přilákat mnohé nové návštěvníky a přinejmenším udržet tržby.

Kavárny totiž nejen v době krize, přejala funkci veřejných čítáren. Mnohé kavárny byly velmi dobře zásobeny cizími žurnály, časopisy a novinami a tak při kávě poskytovaly hostům i poučení a za zvuků živé hudby i zábavu, při které se dalo dlouho do noci posedět. Dobu, kdy byla kavárna otevřená dávala širokou možnost pro širokou škálu lidí od profesorů, žáků až po úředníky, kteří v ní mohli v teple posedět a trávit den, odpoledne či večer. Velkokavárna Fénix, ale dokázala přilákat i odlišnou sortu lidí, hledající zábavu a hazard. V kavárně byla nejen herna pro nevinné deskové hry jako šachy, dáma či domino nebo karetní hry. Byl tu také opravdová herna, kde se hrála ruleta a byl tu také korunový hrací automat, někdy označovaný jako „forbes“, který byl umístěn v chodbě kavárny nedaleko záchodků.

Provozovatelé hostinské a výčepní živnosti měli ve své koncesi zpravidla uvedeno, že mohou poskytovat hry. Tím byl zpravidla myšlen kulečník, prostor pro šachové nebo jiné deskové a karetní hry. Provozovat peněžní hrací automaty, ale nebylo možné. Existovala vyhláška Policejního ředitelství, která zakazovala „ve veřejném zájmu umístovati na místech veřejných a veřejně přístupných peněžní výherní přístroje jakéhokoliv druhu, přístroje ty provozovati a hru na nich trpěti“. Jenže pro ostatní obchodníky takové omezení neplatilo.

Alois Junger se snažil vyvolat spor, který by vedl ke zrušení této vyhlášky. Pomohla mu v tom náhoda, když se 28. prosince 1931 dostavili ve 21:10 hod. do kavárny Fénix policejní strážníci, aby prošetřili oznámení čtyř osob na podvodný automat. Tři muži a jeden svědek oznámili strážníkům, že asi kolem 19 hod. hráli v přední kavárny Fénix na korunovém hracím automatu neznámé značky, které byl dle jejich udání „zcela bezpochyby vadné konstrukce, čímž jsou hrající osoby poškozovány.“ JUDr. Srb byl prý poškozen o 500 Kč. hráč Fanta o 200 Kč a Kouřil o 1.500 Kč, v průběhu několika dnů co prý postupně hráli. Oznámení bylo dál postoupeno magistrátu a Aloisi Jungerovi udělena pokuta 1.000 Kč za držení automatu. Junger začal o automat bojovat. V neděli 7. dubna 1935 provedl policejní komisař dr. Borkovec se svými detektivy revizi kaváren a barů, zda nemají v provozu hrací stoly a peněžní automaty. Ve Fénixu na jeden narazili. Alois Junger při tom uvedl: „že tento přístroj nechává jako jediný v provozu, aby docílil svého pokutování, proti čemuž podá odvolání, protože chce docílit odvolání příslušné vyhlášky Policejního ředitelství.“ Příklad rozhodl po sedmi letech až Nejvyšší správní soud, který Jungerovu stížnost proti zákazu umístovat a provozovat výherní přístroje zamítl. Soud řešil jen podstatu konkrétního případu, byť vyjádřil jistá obecná pochybení. Ve vyhlášce se třeba uváděly jména konkrétních strojů, které nejsou povoleny, mj. Forsastra. Dále se řešilo, zda jsou Policejní ředitelství a Zemský úřad jako úřady podřízené ministerstvu vnitra vůbec oprávněné omezovat právo k pořádání dovolených her, jak je uvedeno v koncesi, kterou vydal Živnostenský úřad či je vlastně veřejně přístupná chodba do kavárny už součástí provozovny nebo pod hostinskou koncesi ještě nespadá. V kavárně Fénix byla totiž také herna. Šlo o tři stoly rulety, kde se hrála hra Habilis, které obsluhovali František Jindřich, Ladislav Kraft, Miloš Egner a jako kontrolor hry Rudolf Strnad, ředitel kavárny. Ke hře měl Junger úřední povolení od Ředitelství státních loterií v Praze ze dne 6. listopadu 1934. V této hře se mohlo sázet 20 až 50 Kč a u každého stolu směl hrát pouze jeden hráč. Ta byla přímo součástí provozovny. Přesto Junger svůj boj s úřady i soudem prohrál a 12. května 1939 bylo řízení ukončeno.

Světová hospodářská krize zasáhla Československo v plné síle až na počátku 30. let. Na domácí podnikatele dopadla tvrdě a zasáhla i Wienerovu i Jungerovu rodinu a ovlivnila i jejich další podnikání. Asi nejvíce dopadla na hotelové podnikání Aloise Jungera staršího. Ke konci března 1933 odešel z hotelu Zlatá Husa a od 1. dubna 1933 přesídlil do hotelu Saský dvůr, jehož druhou polovinu odkoupil od manželů Pleyových v roce 1929. Konečně měl vlastní rodinný hotel. Jako prezident hoteliérů šel příkladem ostatním a provedl velmi nákladné rekonstrukce, aby šel plně s dobou a zajistil hostům co největší komfort. Celkem investoval přes 2 miliony Kč. Jenže v roce 1930 se vlivem krize začal projevovat ztelný pokles návštěvy cizinců. Junger věřil, že situace je pouze přechodná a celý svůj zisk stále vracel do podniku, aby ho udržel na vysoké úrovni, ale zhoršující se situace vedla k dalším poklesům tržeb. Alois Junger st. se dokonce zadlužil, když si sehnal úvěr. Úroky a bankovní poplatky však zvyšovaly provozní režii a ke konci tvořily až 60 % výdajů hotelu. Začalo přibývat věřitelů a exekucí. Nakonec v polovině roku 1933 požádal soud o své vyrovnání. Návrh vyrovnání udával jeho aktiva ve výši 7.704.000 Kč, pasiva ve výši 10.430.000 Kč, čili předlužení ve výši 2.726.000 Kč, ke kterému se přihlásilo celkem 128 firem. Proti Jungerovi a jeho ženě bylo zavedeno trestní řízení pro přečin úpadku z nedbalosti, které žaloba odůvodňovala tím, že jako zkušený obchodník věděl mnohem dříve, že nemůže platit. Policie prošetřovala zda nežil rozmařile a příliš přepychově, což se neprokázalo. Vyslechnuta byla řada svědků, zejména z odborných kruhů. Junger byl nakonec

Boční pohled na kavárnu Fénix a American Buffet, 1930

Hrací automat Forsastra, 30. léta

výrokem trestního senátu v Praze ze středy 12. června 1935 zcela osvobozen s odůvodněním, že se jen řídil obecnými pokyny všem hoteliérům k investování do svých podniků k podpoře cizineckého ruchu návštěvníků Československa. Objektivně tu byla sice vina prokázána, ale subjektivně ve shodě s výroky znalců, nemohl Junger jako odborník předpokládat důsledky devizových omezení na návštěvu cizinců. Samotné vyrovnávací řízení manželů Aloise a Albíny Jungerových bylo zdárně ukončeno už v květnu 1934. V jeho důsledku došlo nejprve k uzavření provozu hotelové vinárny od 15. června 1934, kdy z ní byly policejně odhlášeny hudební produkce a tím i dávky za policejní hodiny.

V době, kdy probíhalo trestní a vyrovnávací řízení měl Alois Junger st. soudně nařízeno, aby se zdržel veškerých dispozic se svojí živností a zejména, aby se jí vzdal v něčí prospěch. Za tímto nařízením stála jeho dřívější snaha právě o převod jeho živnosti na syna o kterou se pokusil v květnu 1933. Stále platilo nařízení, že není možné vydat další koncesí do těchto místností a syn nemohl dostat vlastní povolení, které mu magistrát zamítl. Informoval soud, který otci nařídil, že živnosti nesmí nikomu postoupit. Po skončení všech soudů a vyrovnání s věřiteli bylo Aloisi Jungerovi 67 let. Hotel „de Saxe“ čili Saský dvůr ještě nějakou dobu fungoval, jeho sláva upadala a provoz hotelu byl jen za účelem vyrovnávacího řízení a vypořádání všech závazků. Hotel s 75 lůžky nebyl plně využíván a jeho provoz byl v roce 1938 potichu zastaven. Celý dům č.p. 997 s hotelem Saský dvůr připadl 30. září 1937 Slavii, vzájemně pojišťovací bance v Praze, které bylo toto usnesení zaknihováno do katastru 20. května 1938. Alois Junger starší už jen ukončil své podnikání, uzavřel účty a 26. ledna 1940 zaslal na magistrát žádost, kterou se vzdal všech svých živnostenských oprávnění a odešel na odpočinek. Zemřel ve středu 30. září 1953 ve věku 85 let. Jeho žena Albína ho přežila o plných třináct let a zemřela ve věku 82 let v sobotu 2. dubna 1966.

V době soudů a následného vyrovnávacího řízení pomáhal otci s řízením hotelu jeho syn Alois Junger ml., přestože měl svůj podnik, kavárnu Fénix. Jenže hlavní slovo v ní měl Josef Wiener či spíše Olga Wienerová. Alois s tchýní musel vycházet, ale rád ji příliš neměl. Pro klid v rodině vlastně ve Fénixu vyklidil pole a jen dohlížel na řádný chod. Pracovat s otcem v hotelu Saský dvůr pro něj bylo vlastně unikem. Chtěl však mít svůj vlastní podnik, kde by ho tchýně nekomandovala a toto přání si na čas splnil.

Restaurační podniky u sv. Havla

Tím podnikem měla být moderní velkorestaurace vybudovaná místo bývalého svatohavelského kláštera v Rytířské ulici. Klášter č.p. 539 byl vybudován v těsné blízkosti kostela sv. Havla, který byl kdysi jedním ze čtyř hlavních pražských kostelů. První zmínka o kostelu pochází z roku 1265, ale na jeho místě stával dříve asi starší románský kostelík. Podle kostela byla pojmenována celá oblast zvaná Havelské Město, které splynulo se Starým Městem v jeden správní celek. Později zde byla postavena gotická trojlodní bazilika s dvojicí věží. Význam kostela potvrdil sám císař Karel IV., který do něj 29. září 1353 osobně předal ostatky svatého Havla získané přímo ze světceva hrobu ve Švýcarsku. S kostelem jsou spojena jména několika významných osobností. Působil zde třeba Jan z Jenštejna, Jan Nepomucký, kázal zde Jan Hus. V roce 1627 věnoval císař Ferdinand II. kostel řádu obutých karmelitánů. Ti až v roce 1664 vykoupili okolní pozemky a domy, na jejichž místě se začalo se stavbou nového kláštera dle návrhu architektů Martina Luraga a Giovanni Domenica de Orsiho, za jejichž osobní účasti byl 21. listopadu 1671 položen základní kámen. Klášter obklopil kostel sv. Havla z jižní strany a svými dispozicemi vytvořil vnitřní dvůr. Stavba dokončená roku 1704 byla zasvěcena sv. Leopoldu, ale řeholníci si kláštera příliš neužili. Císař Josef II. ho v rámci reformy v květnu 1786 zrušil. Budovu získal do majetku C.k. český fond náboženský, známý jako Česká náboženská matice. Klášter se pak využíval jako sklady, v patře byla třeba škola nebo byty. Místnosti v přízemí sloužily jako krámy pro různé obchodníky.

V sousedství kláštera byl postaven v letech 1892-1894 palác, novorenesanční stavba Městské spořitelny pražské podle návrhu architektů Antonína Wiehla a Osvalda Polívky. Na její výzdobě se podílela řada umělců jako Bohuslav Schnirch, František Ženíšek, Stanislav Sucharda nebo Mikoláš Aleš. Ústav Městské spořitelny

Hlavní jídelna francouzské restaurace hotelu Saský dvůr, 1910

Kostel sv. Havla a Městská spořitelna pražská, 1915 (P0929)

Klášter s obchodem L. Fischer a spol., 1910, detail (AA04008)

Bývalý klášter z Rytířské ulice s řadou obchodů, 1899 (T4884)

Pražské se stal časem největší tuzemskou spořitelnou, který potřeboval rozšířit své prostory. V roce 1926 došlo na zvětšení podzemních prostorů s trezorovými místnostmi a pro rozšíření kancelářských prostor byla v roce 1931 provedena moderní nástavba druhého patra budovy. Ještě před tím, ale spořitelna odkoupila od České náboženské matice trhovou smlouvou z 19. července 1929 sousední objekt bývalého kláštera, do kterého během realizace nástavby patra provedla přemostění. V něm pokračovala hlavní dvorana s novými pokladnami. Další prostory kláštera využity prozatím nebyly, ale měly sloužit jako možná rezerva pro budoucí rozšíření.

Prozatím nevyužitou budovu bylo třeba efektivně využít, nebylo možné ji nechat léta prázdnou. Původní myšlenku na její zboření a novostavbu zastavila Státní regulační komise, která pojala celou stavbu jako stavební památku. Za zejména cenný prohlásila refektář s velmi bohatou štukovou výzdobou. Problémem rekonstrukce se ukázaly vnitřní dispozice místností, které podle komise měly zůstat co nejvíce zachovány a byly tak největší překážkou pro jejich nové využití. Spořitelna uspořádala soutěž, do které pozvala architekty Lva Lauermanna, Ladislava Machoně a Jaroslava Rösslera, jehož návrh zvítězil. Rössler navrhl v patrech kanceláře, místnosti pro soukromou školu a úřednické byty. Nechyběla ani zasedací místnost nebo spisovny a kanceláře pro spořitelnu. Pro zachování refektáře viděl jedinou možnost, využít místnost pro reprezentativní stylovou restauraci. Ostatní prostory pak pro obchody menších firem. Zakázku na rekonstrukci

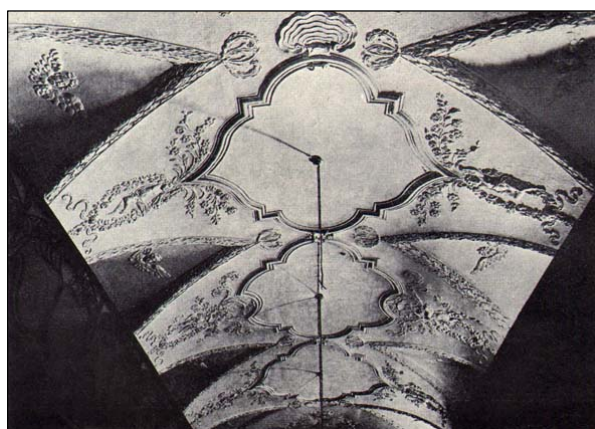
Spojovací můstek spořitelny a kláštera, po roce 1937

získala karlínská firma V. Nekvasil, stavební akciová společnost, která jí realizovala nákladem přes 7 milionů Kč. Až po zahájení prací se ukázala potřeba výměny části poškozeného opukového zdiva, ale zejména došlo na odhalení stropních fresek ve štukem bohatě zdobeném refektáři. Byly zde postupně odhaleny nástropní malby s biblickými náměty Poslední večeře Páně, snu Jakubova a Krista v Emauzích asi z let 1730-1740. Vlivem restaurátorských zásahů ale došlo ke zdržení přestavby. Stavební práce brzdil také zhoršený stav zdiva a jeho výměna. Nebylo možné ho vzhledem k jeho stavu s ohledem na zachování památkové ochrany zcela odbourat a muselo být pečlivě zvoleno za dohledu odborníků, které bude nahrazeno novým zdivem a které se jen vyspáruje. Zdivo v přízemí bylo zachováno až na výjimky téměř úplně.

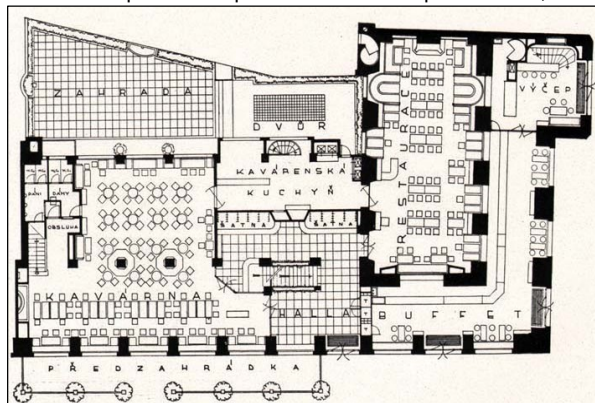
Délka celé stavby je 56 metrů a směrem do Rytířské ulice byly zvoleny velké zasklené okenní plochy, zvýrazňující téměř sedmi metrový strop budoucí kavárny a automatu v přízemí budovy. Nad dispozice celého provozu byli pozváni odborníci, protože nešlo o jednorodý podnik, ale spojený pěti odlišných provozních částí.

Celý podnik byl pojat po obchodní stránce velmi moderně, ale přitom měl spojit vysokou reprezentativní funkci pro cizinecký ruch s tradiční českou kuchyní a zároveň měl sloužit i široké veřejnosti. Podnik se skládal z pěti částí. Jídlena, staropražská kavárna, lidová pivnice, česká selská vinárna a automat-bufet. V přízemí byl výčep pivnice, lidový automat-bufet pro 22 sedících, ale zejména větší množství stojících zákazníků. Dvě hlavní části podniku byly tzv. staropražská kavárna a jídelna v bývalém klášterním refektáři, což byl nově nejreprezentativnější sál podniku. Jeho výška 7 metrů byla využita k vybudování mezaninu, kde byla druhá část jídelny. V přízemí mohlo sedět 110 osob, nahoře dalších 88 lidí, kde byl ještě samostatný salónek, tzv. kabinet pro 12 lidí. Sál kavárny byl projektován obdobně s galerií ve zvýšeném patře, čímž vznikl nejen otevřený prostor s větší kapacitou hostů, ale vytvořila se tím moderní protiva historického refektáře, který rovněž zabíral dvě podlaží. Jeho stěny byly vymalovány znaky českých měst, vkusně doplňující původní stropní fresky a styl refektáře. Oba prostory byly dostatečně světlé. Kavárna byla zařízena ve funkcionalistickém stylu 30. let, kde stěny byly obloženy jak mramorem tak vzácným dřevem. V kavárně mohlo sedět až 256 hostů, z toho 104 v patře. Zde byly k dispozici dvě menší samostatné místnosti, tzv. herny, určené pro karetní a deskové hry, kam se vešlo dalších 36 osob. Herny byly oddělené, takže jejich hosté nebyli rušeni provozem kavárny. Ve foyeru galerie byly k dispozici dva kulečnické stoly.

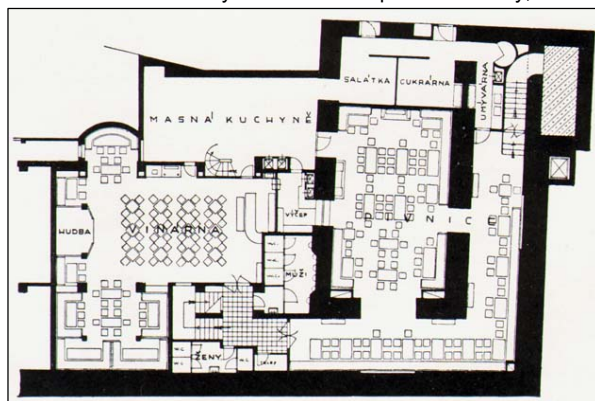
Neméně významnou částí byly sklepní prostory, kde byla vybudována lidová restaurace s pivnicí. Tento provoz byl nazván „Česká selská vinárna“ kde hrála živá hudba. Posedět zde mohlo až 120 a v lidové pivnici dalších 132 osob. Právě lidová pivnice a vinárna se staly nejen mezi Pražany, návštěvníky z venkova i ciziny nejoblíbenější částí podniku. Byly zde zachovány původní valené klenby katakomb, které získaly citlivou rekonstrukci nádech

Původní strop refektáře před odhalením stropních fresek, 1935

Nákres zařízení kavárny a restaurace v přízemí budovy, 1936

Nákres vinárny a pivnice v suterénu bývalého kláštera, 1936

Návrh interiéru restaurace v refektáři od arch. V. a J. Mayerových a fotografie stejné místnosti z roku 1937, kdy byla již restaurace otevřena

tajemna a přesto příjemný, požadovaný staropražský ráz doprovázený různými pověstmi z historie, které dodávaly onu atmosféru. Kavárna, automat a restaurace v refektáři byly vedeny jako tzv. podniky denní, které svoji uzavírací dobou nepřekračují policejní hodinu. Oproti tomu selská restaurace a vinárna v suterénu byly zpravidla otevřeny do nočních a mnohdy s povolením až do časného rána. Název podniku byl z počátku „Dům české kuchyně u sv. Havla“. Po vzniku Protektorátu Čechy a Morava se vžil kratší název Restaurační podniky „U sv. Havla“. Jejich celková kapacita činila 754 osob, ale prakticky jím denně prošly až čtyři tisíce hostů. Pro takový počet lidí, musela odpovídat i kapacita pro kuchyně a sklady. Do druhého suterénu, kde byly sklepy pro sudy piva, vína i další zásobárna byl z úrovně ulice vybudován nákladní výtah, který navazoval na manipulační prostory. Na úrovni jednotlivých pater byl samostatný provoz masné kuchyně, salátka, cukrárna a samostatně oddělená vlastní kuchyně určená jen pro kavárnu. V letních měsících bylo k dispozici hostům kavárny ještě posezení na vnitřním dvorku, který navazoval na malou zahrádku, tato část ovšem nebyla příliš otevřena a sloužila jen výjimečně. Důvodem byl prakticky trvalý stín. Klášter stínil zahradě z jižní strany, ze severní naopak svoji výškou stínil kostel sv. Havla. Celé léto byla pravidelně využívána předzahrádka před kavárnou směrem do Rytiřské ulice, která byla mezi hosty poměrně značně oblíbená.

Praktickým řešením dispozic, provedením celé realizace vybavením a nejvhodnějším rozmístěním jednotlivých částí celého podniku byli pověřeni architekti Vratislav a Josef Mayerovi. Tito bratři pracovali už na objednávku nájemce celého podniku, za souhlasu Městské spořitelny Pražské. Oním nájemcem se stal Alois Junger mladší, který se tím snažil vybudovat si nový podnik podle svých představ.

Svoji žádost o další koncesi podal na magistrát v úterý 17. listopadu 1936, jenže narazil a jeho žádost byla nejprve zamítnuta. V odůvodnění zamítnutí stály obvyklé důvody. Policejní ředitelství ve svém stanovisku nedoporučilo kroky pro udělení koncese. Za důvody k zamítnutí bylo uvedeno prý dostatečné množství obdobných podniků v okolí, které by nevedlo ke klidu v ulici, zejména pokud by byla často porušována policejní hodina. V té souvislosti byla zmíněna i otázka mravnosti podniku umístěném v blízkosti kostela sv. Havla, který by narušoval klid věřících a celé veřejnosti. Do věci se vložila sama Městská spořitelna Pražská jako majitelka domu a obrátila se přímo na vedení policie, která zamítavé stanovisko zaslala magistrátu. Ve svém vyjádření uvedla, že Státní památkový úřad nařídil, aby při přestavbě domu prováděné z důvodu jeho rentability, byl zachován a vhodně upraven klášterní refektář ze 17. století jako cenná památka. Po odhalení vzácných fresek a jejich nákladné renovaci bylo možné upotřebit prostory jen jako místnosti pro prvotřídní restaurační podnik, kde dojde k uplatnění interiéru a současně zachování těchto prostor v souladu se

Celkový pohled na přestavbu kláštera s podnikem u sv. Havla, 1938

Celkový pohled do kavárny podniků „U sv. Havla“ z 1. patra, 1937

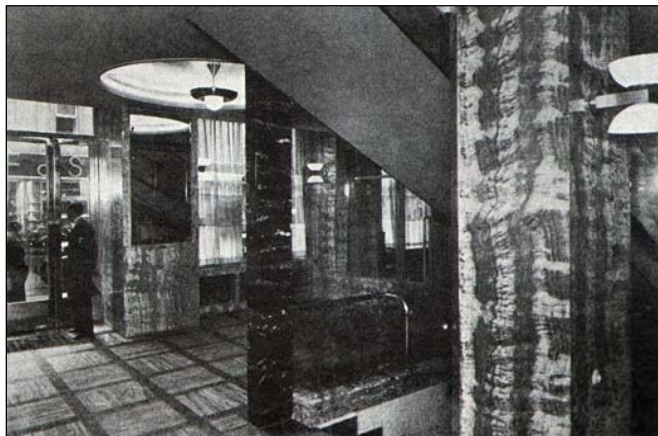

Pohled do části staropražské kavárny pod galerií v 1. patře, 1937

stanoviskem památkářů. Spořitelna dále uvedla, že při svém rozhodování o využití refektáře vzala v úvahu nejbližší okolí, ale také „celou Prahu, kde dosud není prvotřídního podniku provozovaného v starobylém národním slohu, jenž v jiných velkoměstech jako v Mnichově a v Budapešti jest předmětem zájmu, pozornosti a návštěvy četných cizinců. Takový podnik Praha dosud citelně postrádala a nelze tudíž říci, že místní potřeba, pokud se týká podniku zamýšleného rázu, jest kryta, a to tím spíše, že projektovaný podnik nebude svou povahou jako výlučná plzeňská restaurace a mělnická vinárna podnikem konkurenčním pro živnosti v nejbližším okolí, jenž jinak nejsou plzeňskými pivnicemi a jednak jsou svým způsobem provozu zcela jiného druhu.“

Na výtku o provozu v blízkosti kostela namítla, že tento plánovaný podnik není jediným podnikem takového druhu v Praze a že nechce dokládat na poměrně značný počet obdobných případů v obvodu Velké Prahy. Zejména však, že využití refektáře se nedá s jinými případy vůbec srovnávat.

Na zdůvodnění o veřejné mravnosti, byla vyřčena námitka, že Městská spořitelna Pražská svým všeužitečným posláním je jako majitelka domu nejlepší zárukou mravnosti jakož i osoba nájemce, který patří mezi osoby odborně zdatné odpovídající zásadám vedení vzorného podniku. Poukázala také na to, že jí Alois Junger složil kauci 100.000 Kč na případné škody, které by provozováním podniku mohly spořitelně vzniknout a jenž odevzdal spořitelně na vkladní knížku. Spořitelna měla právo mu dát tříměsíční výpověď, pokud by nájemce nedodržel předpisy. Žádost spořitelny, aby se řízení opět přezkoumalo bylo navíc podpořeno i ze strany vedení ústavu. Členové správního výboru a ředitelstva se zasazovali ze všech svých sil, aby restaurační podnik byl povolen. Velkou zásluhu o to měl zejména vliv předsedy správního výboru arch. Ing. Čenka Kříčky a bývalého primátora JUDr. Karla Baxy, který o tento podnik velmi usiloval. Městská spořitelna Pražská byla největší ústav mezi spořitelnami v Československu. Ke konci roku 1937 měla jen na vkladech 985.707.138 Kč. Jako taková měla značný vliv, byl to zároveň největší podnik řízený městem. Nezanedbatelný vliv měl i Karel Baxa, který stál v čele Prahy od června 1919 až do 5. dubna 1937, kdy pro svůj vysoký věk na funkci primátora rezignoval a nahradil ho PhDr. Petr Zenkl.

Pohled na mramorem obloženou vstupní halu z Rytířské ulice, 1937

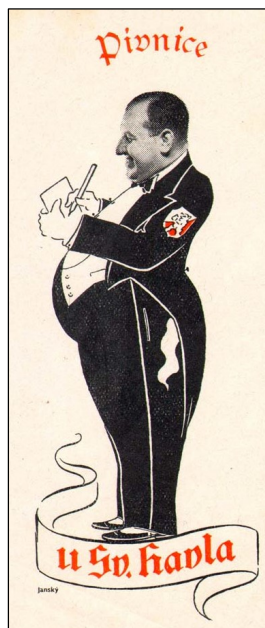
Otevíráme dům české kuchyně u sv. Havla

dne 30. prosince 1937
v Praze I., roh Rytířské a Železné.
Těšíme se na Vás!

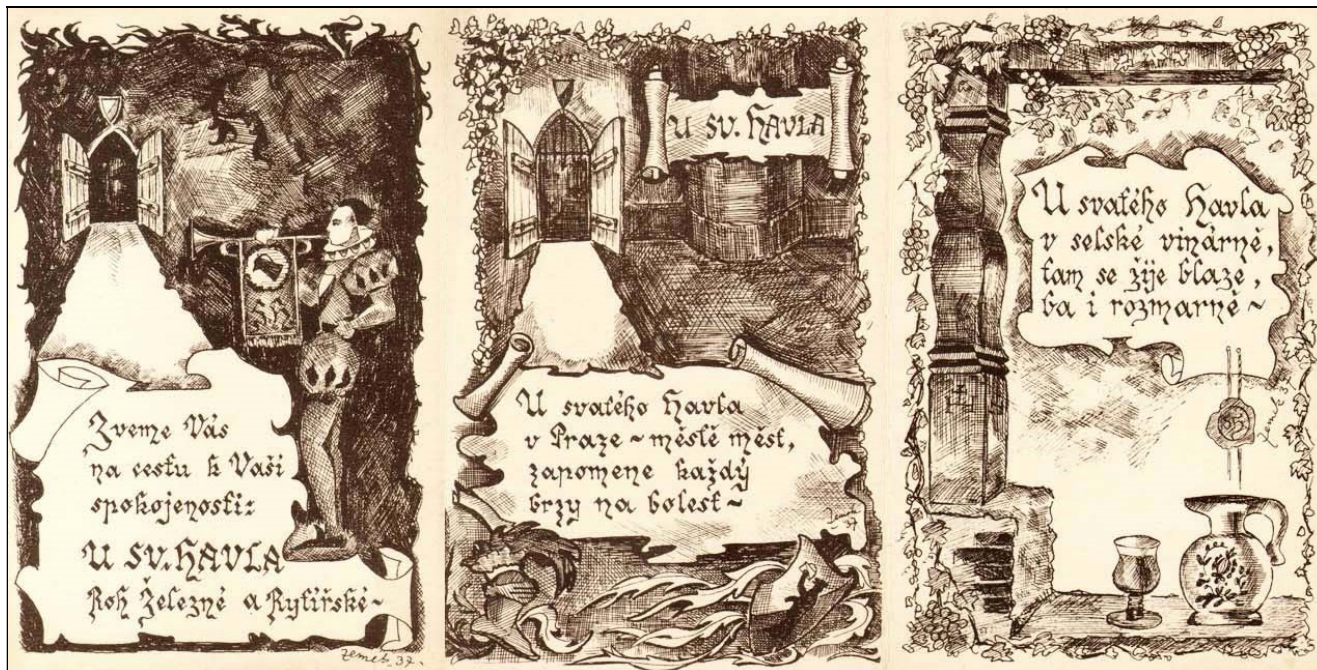
Trvalo více než rok, od podání žádosti Aloise Jungera o koncesi a než ji po všech příměluhách a „nátlaku“ magistrát Prahy v úterý 21. prosince 1937 vydal. V budově byla již dávno dokončena celá rekonstrukce a v horních patrech již seděli úředníci spořitelny, ale také komerční nájemci. Nejvýznamnějším byl Svaz československých spořitel, který se nastěhoval 15. listopadu 1937. Měla zde být původně umístěna i zlatnická škola, ale nakonec prostory získala Bergmannova soukromá obchodní škola. V té době vrcholilo i stěhování vybavení restaurace a čekalo se jen na udělení koncese k jejímu provozování. Vydáním koncese 21. prosince 1937 vše začalo žít. Na úterní dopoledne 28. prosince byli pozváni novináři a zástupci odborné veřejnosti, aby si mohli podnik pojmenovaný „Dům české kuchyně u sv. Havla“ prohlédnout. Slavnostní otevření pro veřejnost se konalo ve čtvrtek 30. prosince 1937 za účasti JUDr. Karla Baxy a jeho přátel. Přestože se o tento podnik velmi zasazoval, byla to jeho jediná zdejší návštěva. Den před jeho návštěvou měl nehodu při jízdě po Masarykově nábřeží nedaleko Karlových lázní. Baxovu řidiči vstoupil do jízdní dráhy nečekaně chodec, následkem čehož se při prudkém brzdění Baxa zranil na hlavě a ruce. Nešlo o velké poranění, ale přesto měl tento incident vážné důsledky. Na Nový rok zasáhla Baxu mrtvice a ve středeční ranních hodinách 5. ledna 1938 zemřel. Při vyšetřování případu sice lékaři nebyla prokázána spojitost nehody s úmrtím, přesto došlo v březnu 1938 na soudní proces, při kterém byl odsouzen sedmnáctiletý žednický učeň z přečinu bezpečnosti těla za primátorovo zranění k podmíněnému trestu 24 hodin vězení a byl dán pod ochranný dozor.

Od otevření velkokavárny Fénix uplynula řada let. O některých událostech už tu byla zmínka. Kromě založení veřejné obchodní společnosti, která kavárnu provozovala byla tou nejvýznamnější událostí zřejmě svatba Aloise Jungera s Olgou Frutchniggovou v úterý 8. prosince 1931. Tehdy se ze společného podniku stal podnik rodinný. Josef Wiener s ženou se plně soustředili na provoz kavárny a svůj obchod oděvy i jejich výrobu v roce 1936 zrušili. Kavárna Fénix se stala oblíbenou a razila heslo „Služba veřejnosti“ či se občas nazývala „skutečným domem služby“. Denní provoz s nabídkou klasické české kuchyně lákal tisíce hostů. Kromě kauzy hracích automatů stojí snad za zmínku jen drobný požár, který vypukl během noci na pondělí 24. června 1936. Kavárna měla na budově paláce neonový nápis, ze kterého se vzňalo písmeno „X“. Zpočátku se ho nedařilo uhasit ani pomocí ručních hasicích přístrojů. Když přijeli přivolání hasiči, byl už požár uhašen následkem vlastní izolace. Drobný incident byl hodný jen krátké noticky v ranním tisku. Ani Alois Junger mu nepřikládal velkou pozornost, v podniku ani příliš nebyl, v hlavě už měl plány na nový podnik.

Rok 1938 začal smutně úmrtím dr. Baxy. Byl klíčový pro celou zemi, ale velmi zasáhl i do osudů společníků velkokavárny Fénix. Snad nejvíce do manželství Wienerových. Josef Wiener oslavil počátkem ledna 58. narozeniny. Zavedený a úspěšný obchodník byl už deset let známým pražským kavárníkem. Každý den procházel svojí kavárnou a jak se na majitele podniku sluší, tu a tam prohodil nějakou tu zdvořilost, lichotku ke které přidal úsměv. Mezi pražskými dámami byl nazýván „Krásný Pepi“. Není divu, že se objevila mladá pohledná dívka, která vstoupila do Wienerova života víc než jen jako host kavárny. Tou mladou dívkou byla Marie Drahovzalová manekýnka v módních závodech. Když se seznámila s Wienerem bylo jí 23 let, narodila se 29. prosince 1914. Její přátelství s Wienerem, který ji projevoval všestrannou náklonnost, ale mělo dva háčky. Háček na straně „Krásné Mary“, jak si dávala říkat, byl vztah se synem známého kavárníka Štěrbý, od kterého dostávala časté a i poměrně nákladné dary, které v průběhu let dosáhly statisíců korun. Na Wienerově straně spočíval háček v podobě

Dobová účenka (AL2968)

jeho manželky Olgy. Wiener se jí přesto začal dvořit a tak Mary začala chodit s oběma najednou. Netrvalo dlouho a vše prasklo. Když se mladý Štěrbá dozvěděl, že není zdaleka jediným, kdo se krásné Mary dvoří, zhodnotil jejich dosavadní vztah a spočítal si na kolik ho už její náklonnost vyšla. Nad tím by asi mávnul rukou, ale to, že jeho sokem je téměř šedesátiletý muž ne. Oželel dary a se slečnou se rozešel. Ta neměla o další cititele nouzi, ale odešla rychle za Wienerem. Vlastně vyměnila Štěrbovu kavárnu v dolní části Václavského náměstí za tu Wienerovu v horní části. O vztahu se velmi brzo dozvěděla také Olga. Jejich manželství zůstalo po téměř dvaceti letech vlastně jen formální. Na počátku jejich vztahu Josef Olgu zcela určitě miloval, měl rád i jiné ženy a teď to byla krásná Mary. Olga byla rázná, ale praktická žena a schopná obchodnice. Manželovi navrhla obchod. Byla svolná uvolnit „své“ místo vedle Wienera, ovšem za podmínky že dostane odstupné 2.000.000 Kč. To byla i na tehdejší poměry velmi vysoká částka, vždyť průměrný plat dobře situovaného úředníka byl 800 až 1.000 Kč. Jak velkou moc má láska je známo. Wiener byl do své královny krásy tolik zamilován, že s podmínkou souhlasil. Nejprve došlo na jejich rozluku. Olga se 30. června 1938 přestěhovala z jejich společné vily v Liboci do vlastního bytu na Smíchově. Krajský soud civilní v Praze rozvedl jejich manželství v sobotu 10. září 1938.

Od Wienerova poblouznění k mladé modelce do rozsudku soudu uplynula delší doba a Wiener mezi tím přece jen trochu vystřízlivěl. Na sňatek s Mary rozhodně nepomýšlel a hlavně mu došlo, kolik ho celé milostné dobrodružství vlastně stálo. Mary byla dostatečně zaopatřená, ale Wiener jí ještě pomohl k dalším penězům, aby nepřišla zkrátka. V létě 1938 podala Marie Drahovzalová žalobu na bývalého milence Štěrbu o náhradu škody ve výši 500.000 Kč. Újma jí prý vznikla, když se Štěrbou tak dlouho chodila a on se neměl ke svatbě. Alespoň tak to podal v červenci 1938 bulvární deník *Expres* na titulní straně. Termín stání byl odročen na září, ale výsledek už publikován nebyl. Článek by se dal snad přičíst na vrub okurkové sezóny, kdy každá aféra byla pro noviny dobrá. Na konci léta však přišly politické události, hrozící válka, mobilizace a jednání, která vyvrcholila v Mnichovskou dohodu.

Josef Wiener si dlouho žádné problémy nepřipouštěl. Dokonce si ještě v červnu 1938 koupil nový automobil Studebaker, ale na konci září mu muselo být jasné, že jako Žida ho u nás nečeká žádné štěstí. Vojenské povinnosti byl zproštěn, takže mohl požádat 13. října 1938 Zemský úřad v Praze o povolení cesty do Belgie. Za důvod své cesty uvedl údajné zřízení nového podniku v Praze za účasti cizího kapitálu. Nový pas č. 32555 dostal 23. listopadu 1938 a snad na něj i několikrát letecky do Belgie odcestoval. Jenže se stále do Prahy vracel a zůstal v ní i 15. března 1939, když přišli Němci. Až tehdy se snad definitivně rozhodl, že tu nezůstane a žádal úřady o vystěhování. Na jeho žádosti ze srpna 1939 a z dubna 1940 nepřicházely stále odpovědi. V pátek 12. dubna 1940 se odhlásil úředně ze svého bydliště. Podařilo se mu tajně dostat ze země i Evropy a nakonec přežil válku v jižní Americe.

Pivnice v suterénu s uměle vytvořeným štukem, 1937

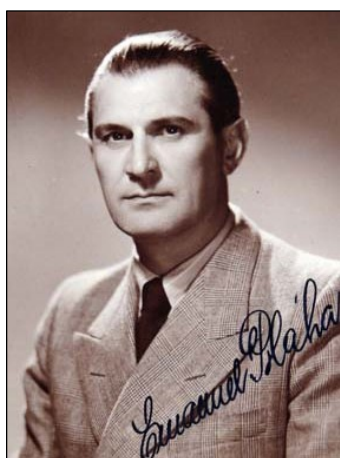
Vinárna v suterénu ve stylu selského baroka v dřevě, 1937

Selská vinárna byla mezi hosty velmi oblíbená, 1937

Dobová reklama selské vinárny, 1938

Emanuel Bláha (1896–1945)

Záhlaví dopisního papíru podniků u sv. Havla před r. 1939

Protektorátní úřady se po Wienerovi začaly shánět až za dva roky po jeho zmizení. V pátek 6. března 1942 žádá Oddělení vládní policie při Ústředí pro vystěhovalectví Židů v Praze Všeobecnou kriminální ústřednu o urychlené zahájení pátrání po Josefu Wienerovi, který se nedostavil k registraci a kterému nemohla být doručena na jeho poslední známou adresu obsílka k transportu.

Když došlo u Wienerů na rozvod, muselo dojít i na vypořádání majetku a podílů ve firmě. Rodinnou vilu v Liboci č.p. 148, kterou koupil v dražbě v roce 1926 a která byla napsaná na oba manžele, připadla nyní celá Wienerovi. Olga se odstěhovala a v rámci dříve vyplaceného odstupného oznámila, že k 1. červenci 1938 končí jako společník ve firmě Kavárna a buffet „Fénix“ Wiener, Junger a spol. V ní zůstali jako partneři dva dosavadní společníci Junger a Wiener, ale ne na dlouho. Už 14. dubna 1939 žádají oba o Wienerův výmaz z obchodního rejstříku pro jeho vystoupení ze společnosti. Pan Wiener asi plánoval, že firmu časem opustí, ale vznikem Protektorátu se situace nejen pro něj výrazně změnila. Ve spisech není uvedeno k jakému datu firmu opustil, je však zřejmé, že právě datum byla zřejmě antidatováno před 15. března 1939, aby jeho podíl nespádl pod arizační zákony. Asi bylo stanoveno zpětně ke dni 1. ledna 1939, ale i tak musel být nyní k převodu na Jungera udělen souhlas šéfa státní správy, tedy Říšského protektora v Čechách a na Moravě. Po dlouhém rozhodování byl souhlas 26. září 1939 vydán a Alois Junger ml. se stal jediným vlastníkem podniku u kterého změnil název na Kavárna a buffet „Fénix“ Junger a spol. Jenže vystoupením Wienera de facto veřejná obchodní společnost zanikla. Náprava stavu trvala poměrně dlouho, ale řešení se našlo. Alois Junger mladší uzavřel v pátek 9. ledna 1942 ústní smlouvu se svojí manželkou Olgou Jungerovou, která se stala společnicí firmy, čímž byla právní forma veřejné obchodní společnosti zachována. Olga měla podíl v podniku až do roku 1947, kdy se vrátil opět do rukou Josefa Wienera, ale o tom bude ještě bude řeč.

Alois Junger ml. měl do roku 1937 svůj vlastní podnik u sv. Havla a mohlo by se zdát, že vystoupením Olgy Wienerové a poté Josefa Wienera měl podniky dva a ani v jednom nefigurovala jeho tchyně. Jenže opak byl pravdou. Olga Wienerová se svého podnikání jen tak nehodlala vzdát. Svě dva miliony ve skutečnosti vrazila do restauračních podniků u sv. Havla a Junger jí musel opět přimou za společníci. Jenže Olga nebyla jediná. Po rozvodu s Wienerem si za něj velmi rychle sehnala náhradu v podobě Emanuela Bláhy.

Emanuel Bláha se narodil v pondělí 28. prosince 1896 v Nuslích u Prahy v rodině tesařského mistra Emanuela Bláhy a jeho ženy Antonie rozené Slabové jako čtvrté z pěti dětí. Už od dětství nepatřil k nějakým příliš vzorným dětem a jako výrostek se dostal do hledáčku policie pro drobné výtržnosti, tehdy spíše ještě klukoviny. V roce 1914 patřil mezi první odvodové ročníky a za války utrpěl zranění, následkem čehož byl uznán válečným invalidou a dostal doživotní rentovní list. Ten mu zajistil malý, ale jistý příjem. V roce 1921 nastoupil místo úředníka v Nákupním a prodejním družstvu Čs. prádelny bavlny v Praze, kde se stal dokonce účetním. V roce 1926 nastoupil do otcovy firmy a jelikož se pracovalo na stavbách, začal se titulovat nejprve jako stavitel a záhy už jen jako architekt, přestože na takový titul neměl nárok. Byl dlouho svobodný a ani v pozdějších letech se nevyhnul občas nějaké té rvačce nebo výtržnosti na ulici. Ani v práci nepodával žádné výrazné výkony, k práci jako takové zkrátka příliš nepřilnul, ale jeho devizou byl obličej a jeho vystupování. Jak na stavbách, ale zejména po večerech, kdy se živil jako gigolo. Jak došlo na seznámení s Olgou nevíme, ale jistě je, že ve čtvrtek 6. dubna 1939 došlo na jejich sňatek před magistrátem hlavního města Prahy. Olga potřetí změnila své jméno a se stala paní Bláhovou.

Alois Junger znovu musel přijmout Olgu za svoji společnici. Do podniku vstoupila zpětně k 1. lednu 1939, ale oficiálně to bylo podáno soudu 6. února 1939. Původně měla mít firma dva společníky Olgu a Aloise, ale vše se zkomplikovalo její svatbou. Než totiž došlo na zápis Olgy jako společnice, provdala se a bylo nutné přijmout také jejího manžela Emanuela Bláhu. Vznik protektorátu a přebírání moci Němci na mnoha úřadech znamenalo oddálení všech povolení. K zápisu veřejné obchodní společnosti „Restaurační podniky „U sv. Havla“ Junger a spol.“ došlo až ve středu 30. srpna 1939. Alois Junger tak podruhé „přišel“ o vlastní podnik, který budoval pro sebe. Na oplátku mu zůstal Fénix, který vlastnil na polovinu se svojí ženou. Restaurace u sv. Havla nyní plně ovládala Olga Bláhová a jmenovaný ředitel, bývalý číšník Jan Steinhäusel.

Všechny tři dcery Olgy Bláhové se narodily v Rakousku a měly tedy zdejší státní příslušnost. Anšlusem Rakouska se staly automaticky říšskoněmeckými občankami, podobně jako v březnu 1939 obyvatelé Protektorátu, byť jejich postavení bylo odlišné, protože německé právo rozlišovalo státní občanství a státní příslušnost. Olga Bláhová, stejně jako Alois Junger ml. byli podle nařízení považováni za čistě arijského původu a jejich podnik byl také arijským, což sami potvrdili krajskému soudu než došlo k definitivnímu zápisu firmy. Zkrátka se přizpůsobili novým poměrům, jenže tento krok jim po válce život spíše zkomplikoval. Olga Bláhová šla dokonce tak daleko, že se od roku 1943 začala psát a podepisovat výhradně německy jako Olga Blaha. Důvody proč se k tomu rozhodla se už dnes těžko dozvíme. Můžeme jen spekulovat, třeba o tom, že chtěla udržet chod zavedeného podniku kam chodili i Němci. Pravdou je, že s nimi a dokonce s Gestapem udržovala jisté vztahy. Jedním z důkazů je i účetní bilance podniku k 1. lednu 1943.

V ní je uveden seznam pohledávek v celkové výši 158.450 K. Není jich mnoho, jen osm a spíše se jedná o kauce a přeplatky např. u městské plynárny za 5.000 K, Elektrických podniků města Prahy v částce 26.850 K nebo pohledávky za pohoštění pro magistrát za 1.000 K a Pražskou spořitelnu v částce 22.900 K. Zdaleka největší pohledávkou, byla ta vůči Klausu Winklerovi, která činila rovných 100.000 K tj. 63,11% všech pohledávek. Porovnáme-li si to, co dlužila spořitelna zřejmě za pravidelné pohoštění, nemůžeme dojít k jinému závěru než k tomu, že Winkler měl v podniku výjimečné postavení. Asi si nelze představit hosta, který by chodil každý den na dluh do podniku a udělal by tak velkou sekeru a stále neplatil. Spíše je pravděpodobná nejen pravidelnost jeho návštěv a útrat, ale i poskytnutí nějaké finanční půjčky nebo úplatek ze strany majitelů. Klaus Winkler nebyl jen tak obyčejný dlužník, byl to kriminální asistent Gestapa, který se mj. podílel a aktivně účastnil na rozkrývání odbojových skupin a jejich likvidaci, mj. Obrany národa. Později přešel do referátu pro věci hospodářské a správní. Byl mladý a velmi ambiciózní, když nastoupil u Gestapa bylo mu teprve 23 let, narodil se 2. dubna 1916 a podle svědků se choval k vězňům mimořádně krutě, měl totiž sadistické sklony. Údajně se prý blíž seznámil s Olžinou nejstarší dcerou Hermengildou, která byla stále svobodná, dokonce s ní měl prý na konci války odjet, snad do Rakouska, kam se Gilda trvale odstěhovala. Winkler byl ale zatčen a uvězněn. Čekal ho mimořádný lidový soud a zřejmě i trest smrti, kdyby se v té době vědělo o všech jeho zločinech. Za války však měl i podíl na řízení mnoha českých konfidentů, z nichž mnozí po válce přešli do služeb Státní bezpečnosti a působili i v komunistickém aparátu. Po únoru 1948 byl pro ně, stejně jako další jemu podobní Němci nepohodlní a režim se jich potichu zbavil. Winkler byl nakonec vydán do Rakouska.

Klaus Winkler (1916 – ?) (J.Čvančara)

Kontakt s Gestapem byl pro Olgu Bláhovou jistě výhodný, ale i užitečný když dokázala některým Čechům během války pomoci, což jí po válce pomohlo. Je třeba zdůraznit, že doba okupace rozhodně nebyla snadná a ne všichni chtěli skončit dobrovolně na popravišti. Válka sice v lidech vyvolala i stinné stránky v jejich charakteru, ale posuzovat jejich kroky dnešní optikou není zcela správné, protože nikdo zcela neví jak by sám se v dané situaci zachoval.

Vratme se však do restauračních podniků u sv. Havla. Život v restauraci, kterou prošlo denně několik tisíc hostů se po vzniku protektorátu změnil. Už při vzniku protektorátu v březnu 1939 byl vydán zákaz, aby Židé pracovali ve veřejné správě či v mnoha profesích. Následně k 21. červnu 1939 vstoupily na území protektorátu v platnost norimberské rasové zákony a od srpna 1939 bylo zakázáno Židům navštěvovat vybrané veřejné místnosti, plovárny a koupaliště. Mezi restrikcemi bylo i nařízení, že nesmí navštěvovat hostince a kavárny ve společném prostoru s árijci. Mohli je navštěvovat, pokud byl v podniku pro ně vytvořen oddělený prostor. I tato možnost byla v srpnu 1940 definitivně zakázána. V prvních měsících okupace měli majitelé podniků dostatečné tržby od Němců, kteří v Praze nejen čile skupovali mnohé zboží a potraviny, ale utráceli peníze za dostupné a ještě poměrně levné jídlo a pití v restauracích. I to postupně pominulo zavedením přidělového lístkového systému, kde i v restauracích docházelo k výraznému omezení nabídky a přirozeně s tím i rostoucí existenci černého trhu.

Podnik u sv. Havla byl už v srpnu 1939 prohlášen za árijský, do podniku chodila řada Němců. O to větší bylo překvapení, když byl výnosem říšského protektora pro Čechy a Moravu z 16. ledna 1941 do firmy ustanoven správce tzv. Treuhändler, kterým byl jmenován Emil Brich. Trvalo několik dní než se vše vysvětlilo a byl zjištěn úřední omyl a usnesení o jmenování Treuhändlera bylo zrušeno. Zdánlivě šlo o práci úředního šimla, ale podobné kroky se v německém správním aparátu neděly. Mělo jít o jisté upozornění majitelům podniku, že by měli více spolupracovat. Tehdy také definitivně z názvu podniku zmizel dovětek „Dům české kuchyně“. Nařízením musely všechny podniky přijmout na první místo německý název firmy, ke kterému podniky u sv. Havla přistoupily od 15. listopadu 1941. Jediné co zůstalo z dřívější doby byl symbol podniku, erb s medvědem držícím půllitr. Zdánlivě nelogický motiv domu české kuchyně nesouvisel s Čechy, ale odkazoval na legendu o svatém Havlovi. Podle ní měl světec vlastníma rukama postavit poustevnu při jejíž stavbě mu pomáhal medvěd, který se stal svěcovým atributem.

I přes nepříznivé zásobování byly restaurační podniky u sv. Havla každodenně plné a jen těžko by jste zde našli volné místo, které by se rychle neobsadilo. Podnik se těšil přízni vyšších kruhů už od svého založení a oblíbeným byl i u nových mocipánů, ale i prosté veřejnosti. Snad nejlépe to dokládají bilance tržeb za roky 1941 a 1942. Tržba v roce 1941 činila 5.727.024,80 K a rok 1942 již 7.704.668,36 K, což byl nárůst o 34,53 %. V tomto roce bylo dosažen čistý zisk 583.743,86 K při celkovém obrátu 15.535.752 K. Podíl jednotlivých provozů na hrubém zisku uvádí tabulka.

část restaurace	hrubý zisk	podíl %
Selská vinárna	2.437.606,85 K	31,64%
Jídelna v refektáři	1.376.004,85 K	17,86%
Kavárna	1.137.222,95 K	14,76%
Pivnice	931.662,30 K	12,09%
Automat - bufet	520.430,41 K	6,75%
Provozní konto	1.117.212,95 K	14,50%
šatny	138.984,70 K	1,80%
telefony	24.799,00 K	0,32%
ostatní příjem	20.744,35 K	0,27%
CELKEM	7.704.668,36 K	100,00%

Jídelna v refektáři byla stále plná, šlo o druhou nejvýnosnější část firmy

Plná selská vinárna v době kdy ještě byla otevřená, asi rok 1940-1941

Akcie firmy Svatohavelské hostinské velkopodniky a.s. v Praze vydaná 28. září 1943 na 5x 1.000 K, tiskárna neuvedena (Unie), (A0610)

Bohužel se přesnější bilance nedochovaly, jsou známe jen ty z let 1941-1943, kdy došlo ke změně právní formy a v nich uvedené údaje vykazují místy nepřesnosti. Přesto jsou to jediné bližší záznamy o provozu celé restaurace. Nárůst tržeb mezi rokem 1941 a 1942 jsou spíše důkazem růstu cen a zdražování potravin, kterých byl stále častější nedostatek. Dopad se projevil v postupném omezování nabídky a v roce 1943 dokonce k uzavření provozu sklepní vinárny a pivnice. Nebyl to jediný podnik, který musel vlivem válečného hospodářství omezit nebo zcela uzavřít svůj provoz. Částečnou náhradou ve výpadku tržeb se tak stalo závodní stravování. Už od roku 1942 byly smluvně zajištěny zaměstnanecké obědy pro úředníky Obchodní a živnostenské komory, zaměstnance zasilatelství Schenker & Co. akc. spol. a továrny na zubní přípravky Thymolin Fr. Schnöbling. Celkem se tu pro ně denně vařilo 350-360 obědů. Strávníci, kteří docházeli na tyto obědy neměli během oběda přístup do kavárny a heren. Důvodem byla pracovní kázeň, aby se zaměstnanci rychle vrátili k plnění povinností, ale také to, aby se přece jen provoz „závodní“ jídelny oddělil od normálního provozu. I díky závodnímu vyvažování se udržela denní produkce asi na 2.200 obědech a až 400 večeřích. Při tak stále vysokém počtu strávníků musela restaurace držet potřebné zásoby a není divu, že i zde mohla Olga Bláhová využít kontaktu s Gestapem, které mohlo v rámci vázaného hospodářství občas přivřít oko. Pro zásobování potravinami využíval podnik dvě hospodářství. Jedno bylo v Březové č.p. 84, druhé pak na zahradě libocké vily, kde se nyní pěstovala hlavně zelenina. Při rozvodu připadla celá vila Wienerovi, ale díky nařízení Říšského protektora z 21. června 1939 o židovském majetku s ní nemohl volně nakládat a její případný prodej musel být jen se souhlasem Oberlandratu v Praze. Aby nepřišla vila do cizích rukou, uzavřel Wiener s Olgou Bláhovou 9. listopadu 1939 kupní smlouvu, která vilu koupila za 538.355 K. Vlastně jen za 37.592 K, protože převzala dluhy váznoucí na vile.

Stále plný a dobře zavedený podnik byl ve formě veřejné obchodní společnosti. Restauracní podnik u sv. Havla však patřil mezi podniky první třídy a tomu musela odpovídat i jeho forma. Proto se Olga Bláhová rozhodla ke změně firmy na akciovou společnost. Nejprve bylo požádáno ministerstvo hospodářství a práce o souhlas se vznikem, které vydalo 9. září 1943 svůj výnos, na jehož základě se mohla konat ustavující valná hromada. Ta se konala na svátek sv. Václava, v úterý 28. září 1943 v budoucím sídle firmy v Rytířské ulici. Přítomni byli všichni tři společníci, nyní koncesionáři nově vznikající firmy Svatohavelské hostinské velkopodniky a. s. v Praze. Účelem podniku bylo převzetí dosavadní firmy Junger a spol. zpětně k 1. lednu 1943 a její další provozování na vlastní účet. Hodnota aktiv byla 2.075.710,95 K a po odečtení pasiv činila čistá hodnota firmy 1.400.000 K. Tato částka byla ustavena jako základní kapitál, rozdělený celkem na 1.400 ks akcií na majitele po 1.000 K. Podle stanov mohly být vydány i násobkové akcie po 5 ks, které se však staly jedinými kusy. Vytištěno tak bylo pouze 280 ks hromadných listin.

Nově utvořená akciová společnost převzala dosavadní podnik, který tím vlastně zanikl, byť k jeho vymazání došlo až z moci úřední 18. září 1954. Dosavadní společníci se stali jedinými akcionáři. Olga Bláhová držela 840 ks akcií tj. 60 %, její manžel Emanuel Bláha 350 ks akcií tj. 25 % a Alois Junger ml. měl 210 ks tj. 15 % akcií. Toto rozdělení nejvíce odpovídalo pozici jednotlivých osob v podniku. K zápisu nové společnosti do rejstříku došlo 12. října 1943. V jejím čele stanula správní rada složená z akcionářů. Předsedkyní správní rady se stala Olga Bláhová.

Čeněk Babáček (1886 – ?)

Jaromír Remek (1909–1986)

Kromě správní rady byla ustavena i dozorčí rada ve které zasedli účetní Čeněk Babáček, ředitel revizní a důvěrnické společnosti v Praze, notář JUDr. Vladimír Žejglic a disponent Jaromír Remek, již zmíněný zeť Olgy Bláhové.

Neuběhly ani dva měsíce od ustavení společnosti a na čtvrtek 2. prosince 1943 byla svolána první mimořádná valná hromada, která rozhodla o stanovení počtu členů správní rady na šest. V tomto smyslu vzniklo usnesení správní rady, která na svém zasedání 14. září 1944 rozhodla kooptovat za členy další tři osoby. Zvolen byl prof. hudby Stanislav Slaba z Plzně, Čeněk Babáček a Jaromír Remek z dozorčí rady, kteří současně na své dosavadní funkce rezignovali. Na jejich místa byli jmenováni ředitelský rada ve výslužbě Jan Sláma a přednosta Alois Chmelík oba z Prahy. Na dalším zasedání správní rady, ve čtvrtek 21. září 1944 oznámila Olga Bláha, že rezignuje na funkci předsedy i člena správní rady a svoje rozhodnutí odůvodnila zdravotním stavem. Ještě nedošlo ani na jmenování nového předsedy, když přišla zpráva o smrti profesora Slaby, který zemřel 26. října 1944. Na jeho místo byl 3. listopadu 1944 kooptován ženský lékař MUDr. Zdeněk Preller z Prahy. To byla poslední změna během války.

V zázemí protektorátu ještě nebyla slyšet blízkost fronty, ale už byla znát. Prahou projížděl stále větší a větší počet vojáků z východní fronty nebo transporty všeho, co armáda potřebovala. Přesto to v samotném městě vypadalo, jako by snad ani válka nebyla. Až do 15. listopadu 1944 nedošlo na žádné letecké nálety. O to víc překvapil lidi útok na škaredou středu 14. února 1945, původně určený pro Drážďany. Další útok z květné neděle 25. března 1945 už nedal pochyby, že i v Praze se bude bojovat. Přes zásobovací problémy byla stále v chodu průmyslová výroba ve zbrojním průmyslu nebo dokonce i v klíčovém průmyslu filmovém. Filmové ateliéry na Barrandově stále točily, byť v mnohem menším měřítku než na začátku války. I přes omezování činnosti divadel a odvod řady herců do válečné výroby byla výroba filmů podporovaná ministerstvem propagandy. V Praze se točila řada německých filmů a populární herci jako Vlasta Burian či Rolf Wanka točili české filmy i v německé verzi. Filmařům dokonce posloužila v roce 1944 jídelna v refektáři u sv. Havla jako kulisa velkého sálu pro natočení scén do dobového hraného snímku.

Do restaurace u sv. Havla chodilo stále dost lidí, ale jejich počet klesal, zejména o kdysi stálé hosty, Němce. Ti neměli zájem zůstat v Praze do doby než přijdou Rusové a raději chtěli co nejdříve odejít do Německa. Z mnoha důvodů chtěla odejít i dcera Herminegilde, zmizel také ředitel velkopodniků Jan Steinhäusel. Praha byla posledním a nejdéle okupovaným hlavním městem v Evropě. Americké vojsko muselo zůstat na demarkační linii u Rokycan, pouhých 70 km od Prahy, zatím co Rusové útočili na Berlín, Praze se vyhuli. Vypuknutí pražského povstání bylo logickým aktem ukončení útrap, které Češi za šest let zažili. Při povstání nešlo jen o osvobození města. Někteří jedinci si chtěli vybit vztek za roky ponížení národa či své vlastní a souběžně s tím šla zkrátka i síla davu, která měla i negativní dopady v podobě vyřizování krvavé msty a mnohdy i čistě osobních účtů. Ani Svatohavelským hostinským velkopodnikům a jeho majitelům se revoluční kvas nevyhnul.

Jedním z prvních opatření nové vlády byl dekret prezidenta republiky č. 5/1945 Sb. vydaný 19. května 1945 o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o národní správě. Veškeré převody majetku po 29. září 1938 se anulovaly, pokud byly učiněny pod tlakem okupace, národní rasové nebo politické perzekuce. Dekret současně zaváděl na majetky tzv. státně nespolehlivých osob, zejména Němců a Maďarů, ale také kolaborantů, do opuštěných podniků národní správu, která mohla být dána také do podniků českých, kde by bylo ohroženo plynulé zachování výroby.

Olga Bláhová s mužem už po svatbě přijali německou státní příslušnost, svůj podnik vydávali za árijský a po celou dobu války byli ve styku s řadou Němců, začali jejich zaměstnanci jednat. V podniku byla ustavena závodní rada, která převzala rozhodování nad podnikem. Bláhovi, kteří bydleli stále v bytě nad restaurací byli neustále atakováni zaměstnanci restaurace a rozhodli se v sobotu 26. května 1945 dobrovolně přihlásit na Ředitelství národní bezpečnosti v Bartolomějské ulici. Byli zde zajištěni a po krátkém výslechu byla Olga převezena do věznice na Pankráci, Emanuel Bláha do věznice v budově soudu na Karlově náměstí. Bláhová byla několik měsíců vyšetřována, ale její činnost nebyla shledána kolaborantskou a ve středu 12. září 1945 byla propuštěna na svobodu v poměrně neutěšeném zdravotním stavu. Bláha takové štěstí neměl. Bylo proti němu vzneseno obvinění z kolaborace a zahájeno řízení před mimořádným lidovým soudem. K líčení nedošlo, protože Bláha v pondělí 20. srpna 1945 zemřel. Zda to bylo ve vazbě nebo byl odvezen do blízké nemocnice se prameny rozcházejí.

Zajištění Bláhových do vyšetřovací vazby umožnilo aktivním zaměstnancům využít dekretu o zavedení národní správy, kde se v § 9 uvádí mj. důvod „zasahuji-li do majetku nebo podniku osoby státně nespolehlivé“. V pátek 22. června 1945 byla rozhodnutím primátora hl. města Prahy č. 1558/45 uvalena do podniku národní správa a vrchní číšník Antonín Zahradníček byl jmenován prozatímním národním správcem. Narodil se 6. listopadu 1894 v Nezamyslicích a od roku 1921 žil v Praze, kde se živil jako číšník. Přestože byl jen prozatímním národním správcem, byla jeho moc v podniku svrchovaná, byť s dohledem závodní rady. Dosavadní členové správní rady neměli žádnou moc řídit firmu. Pro svoji práci si přibral vrchního účetního Stanislava Jindru, kterému 1. září 1945 udělil právo prokury. Jindra pracoval v restauraci od jejího vzniku a byl zodpovědný

Bláha s ženou Olgou a její dcera Olga Jungerová na Silvestra 1944

Hlavičkový papír akciové společnosti, používaný i po roce 1945

Ničení německých nápisů na fasádě restaurace, květen 1945 (T9394)

Praha byla posledním a nejdéle okupovaným hlavním městem v Evropě. Americké vojsko muselo zůstat na demarkační linii u Rokycan, pouhých 70 km od Prahy, zatím co Rusové útočili na Berlín, Praze se vyhuli. Vypuknutí pražského povstání bylo logickým aktem ukončení útrap, které Češi za šest let zažili. Při povstání nešlo jen o osvobození města. Někteří jedinci si chtěli vybit vztek za roky ponížení národa či své vlastní a souběžně s tím šla zkrátka i síla davu, která měla i negativní dopady v podobě vyřizování krvavé msty a mnohdy i čistě osobních účtů. Ani Svatohavelským hostinským velkopodnikům a jeho majitelům se revoluční kvas nevyhnul.

Jedním z prvních opatření nové vlády byl dekret prezidenta republiky č. 5/1945 Sb. vydaný 19. května 1945 o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o národní správě. Veškeré převody majetku po 29. září 1938 se anulovaly, pokud byly učiněny pod tlakem okupace, národní rasové nebo politické perzekuce. Dekret současně zaváděl na majetky tzv. státně nespolehlivých osob, zejména Němců a Maďarů, ale také kolaborantů, do opuštěných podniků národní správu, která mohla být dána také do podniků českých, kde by bylo ohroženo plynulé zachování výroby.

Olga Bláhová s mužem už po svatbě přijali německou státní příslušnost, svůj podnik vydávali za árijský a po celou dobu války byli ve styku s řadou Němců, začali jejich zaměstnanci jednat. V podniku byla ustavena závodní rada, která převzala rozhodování nad podnikem. Bláhovi, kteří bydleli stále v bytě nad restaurací byli neustále atakováni zaměstnanci restaurace a rozhodli se v sobotu 26. května 1945 dobrovolně přihlásit na Ředitelství národní bezpečnosti v Bartolomějské ulici. Byli zde zajištěni a po krátkém výslechu byla Olga převezena do věznice na Pankráci, Emanuel Bláha do věznice v budově soudu na Karlově náměstí. Bláhová byla několik měsíců vyšetřována, ale její činnost nebyla shledána kolaborantskou a ve středu 12. září 1945 byla propuštěna na svobodu v poměrně neutěšeném zdravotním stavu. Bláha takové štěstí neměl. Bylo proti němu vzneseno obvinění z kolaborace a zahájeno řízení před mimořádným lidovým soudem. K líčení nedošlo, protože Bláha v pondělí 20. srpna 1945 zemřel. Zda to bylo ve vazbě nebo byl odvezen do blízké nemocnice se prameny rozcházejí.

Zajištění Bláhových do vyšetřovací vazby umožnilo aktivním zaměstnancům využít dekretu o zavedení národní správy, kde se v § 9 uvádí mj. důvod „zasahuji-li do majetku nebo podniku osoby státně nespolehlivé“. V pátek 22. června 1945 byla rozhodnutím primátora hl. města Prahy č. 1558/45 uvalena do podniku národní správa a vrchní číšník Antonín Zahradníček byl jmenován prozatímním národním správcem. Narodil se 6. listopadu 1894 v Nezamyslicích a od roku 1921 žil v Praze, kde se živil jako číšník. Přestože byl jen prozatímním národním správcem, byla jeho moc v podniku svrchovaná, byť s dohledem závodní rady. Dosavadní členové správní rady neměli žádnou moc řídit firmu. Pro svoji práci si přibral vrchního účetního Stanislava Jindru, kterému 1. září 1945 udělil právo prokury. Jindra pracoval v restauraci od jejího vzniku a byl zodpovědný

po účetní stránce za vedení kuchyně a pracoval v podniku jako účetní až do 31. března 1946, kdy podnik opustil. Zahradníček byl sice zkušený vrchní, ale vedení velkého podniku nezvládal. Není divu, že namátková kontrola u něj objevila 5. února 1947 poměrně velké manko. V době od 4. června 1945, kdy prakticky převzal vedení podniku do 9. října 1946 mu chybělo celkem 1.194,83 kg tuků, 1.264,58 kg masa a 1.809,05 kg mouky. Jemu osobně byla dokázána většina, část připadla na další zaměstnance. Dále bylo zjištěno, že od 3. ledna 1946 vůbec nevedl knihu o příjmu a výdeji zboží, stejně tak výkaz dodaného masa. Navíc maso bylo dodáváno zcela bez příslušných dokladů vázaného trhu, protože maso podléhalo lístkovému přidělu. Bez dokladů bylo dodáno celkem 5.800 kg masa. Naopak mnohým firmám dodávající např. zeleninu byly vydávány ze zásob a bez lístků různé potraviny, cukr a tuky. Trestní nálezn byl vydán v době, kdy už Zahradníček nebyl národním správcem a byl odsouzen k trestu vězení v délce 1 měsíce a pokutě 200.000 Kčs. Kouzlo neomezené moci nad podnikem vedla Zahradníčka ke šmelině na černém trhu, za což dostal jen mizivý trest, uvědomíme-li si, jaký byl nedostatek potravin.

Ve své schůzi 18. června 1946 se rozhodla rada Ústředního národního výboru hlavního města odvolat Zahradníčka a jmenovat za nového národního správce JUDr. Karla Svatoň, vrchního ředitele Spořitelny Pražské a současně ho ustanovila likvidátorem podniku. Svatoň měl do tří dnů navštívit referát pro národní správu, složit slib a poté sestavit likvidační plán a navrhnout taková opatření, aby došlo k jeho řádnému provedení. V odůvodnění se uvádí, že provedeným řízením bylo zjištěno, že se na podnik vztahují podmínky dekretu o nepřátelském majetku a se souhlasem závodní rady byla uvalena národní správa. Likvidace byla odůvodněna tím, že dům je v majetku spořitelny, které údajně patří i veškeré strojní zařízení restaurace a část inventáře. Spořitelna měla zájem na uzavření dlouhodobé smlouvy z důvody prosperity podniku. Možnost investic a udržování zařízení podniku v době kdy je firma v národní správě nebylo žádoucí a na jejím dalším trvání tedy nebyl zájem. Karel Svatoň se své funkce vůbec neujal a 16. srpna 1946 požádal o zproštění a „nahrazení jinou vhodnou osobou, ježto poměry v podniku mi nedovolují provést řádnou likvidaci, nehledě k tomu, že původní majitelé podniku podali si doloženou žádost o zrušení národní správy, takže v tomto zájmu nutno podnik udržeti v chodu“. Proto bylo v prezidium rady ÚNV hl. města Prahy rozhodnuto 3. října 1946 o zastavení procesu likvidace a novým národním správcem byl jmenován Verner Vlček, člen Svazu osvobozených politických vězňů jako odborník se zahraniční praxí. Současně s ním byl jmenován jako nový ředitel podniku Jaroslav Jánský, který nahradil 26. února 1947 Vlčka na místě národního správce. Dosavadní správce Verner Vlček byl totiž, podobně jako Zahradníček shledán vinným z manka potravin mezi 9. říjnu 1946 a dnem kontroly tj. 5. února 1947. kromě již zmíněného množství surovin chybělo ještě 18,48 kg másla. Podobně jako Zahradníček maso, kupoval na Vlček na černo mouku a také 80 kg kávy. Se skladníkem Klánem prodal na černý trh 700 kg cukru bez lístků, navíc za cenu 28 Kčs/kg, tedy značně předraženou. Jeho podíl na šmelině nebyl Zahradníčkova rozsahu a tak dostal trest jen 14 dní vězení a pokutu 50.000 Kčs. Protože byl pro další trestné činy vzat do soudní vazby, bylo nutné ho s okamžitou platností odvolat.

Ve funkci prozatímního národního správce ho nahradil ředitel Svatohavelských hostinských velkopodniků Jaroslav Jánský. Stejně jako jeho předchůdci byl číšníkem. Narodil se 19. června 1903 ve Vlašimi a ještě jako nezletilý odjel už ve 20 letech pracovat do Německa a Švýcarska. Ve 30. letech pracoval jako vrchní číšník v baru hotelu Palace v Lázních Luhačovice. Od roku 1938 pracoval v kavárně hotelu Opera v Praze, odkud se dostal do podniků u sv. Havla. Jeho role v pozici národního správce rozhodně nebyla snadná. Dostal totiž současně pokyn od rady Ústředního národního výboru, která ho 26. února 1947 jmenovala, aby s okamžitou platností zcela zakázal paní Olze Wienerové-Bláhové přístup do podniku, poněvadž se nedává souhlas k jejímu zaměstnání jako ředitelky závodu. Bláhová se totiž po propuštění z vazby snažila stále dostat k řízení svých podniků, přestože se jí v tom národní správci snažili všemožně zabránit.

To, že se vůbec Olga Bláhová dostala na svobodu a volně se pohybovala po Praze bylo bývalým zaměstnancům trnem v oku a snažili se jí všemožně odstranit. Podávali na ní žaloby, psali do novin o jejím styku s gestapáky, zejména Winklerem a Willi Leimerem a vyslovovali své domněnky o její minulosti Němky. Její pozice po květnu 1945 nebyla opravdu jednoduchá. Když se dostala z vazby byla psychicky na dně. Zjistila, že její manžel je už měsíc mrtev, do podniku u sv. Havla byla dosazena národní správa. V jejím bytě bydlí někdo jiný a vily v Liboci zabrala Rudá armáda, která si v ní zřídila na čas velitelství. Když ji opustila, nezbylo ve vile nic, dokonce ani parkety. Vila, ale patřila Olze Bláhové a tak na ni jako na nepřátelský majetek byla uvalena 24. června 1946 národní správa. Olga bydlela od svého prvního propuštění z vazby v podnájmu. V lednu 1946 byla znovu zajištěna a v červnu propuštěna. Do vily a restaurace se vrátit nemohla a dokonce jí pro její spornou státní příslušnost stále hrozil odsun do Německa. V těžké chvíli občas přijde zážrak. Měl podobu Josefa Wienera, který se vrátil z končin kdesi v jižní Americe zpět do Prahy. Měl sice podlomlené zdraví, ale byl zpět. Když potkal Olgu, vzpomněl si na její vstřícnost, když uvolnila své místo krásné Mary a rozhodl se být gentlemanem. Nabídl jí znovu sňatek. Jejich svatba se konala v pondělí 8. července 1946 v kostele sv. Klimenta českobratrské evangelické církve. Olga se znovu stala paní Wienerovou a získala československé občanství.

Josef Wiener začal nárokovat zpět svůj majetek. Mohl tak učinit jen soudní cestou. Nejdříve získal zpět podíl v kavárně Fénix. Okresní soud civilní vydal 27. února 1947 usnesení, kterým bylo jeho vystoupení ze společnosti v roce 1939 prohlášeno za neplatné v důsledku čehož byl obnoven původní zápis. Alois Junger a Josef Wiener vlastnil každý polovinu podniku a také se vrátil původní název firmy „Kavárna a buffet „Fénix“, Wiener, Junger a spol.“. Olga tím o svůj podíl přišla. Ona i Junger uznali před soudem Wienerův nárok na restituci co do důvodu a uzavřeli spolu dohodu o narovnání. Krajský soud obchodní obnovil původní zápis 13. ledna 1948. Wiener mezi tím dostal zpět i vily v Liboci, která byla na jeho jméno znovu zapsána 4. července 1947. Olga Wienerová počítala s tím, že na ni převede opět polovinu vily i firmy, ale tentokrát se tak nestalo.

JUDr. Karel Svatoň (1889 – ?)

Jaroslav Jánský (1903 – ?)

Jan Štulc (1900 – ?)

Antonín Brož (1902 – ?)

Druhé manželství s Wienerem, ale nevydrželo dlouho. Snad dlouhé odloučení, snad už vyprchání citů či jen rozčarování nad novými poměry jejich vztah nedokázalo udržet. Josefu Wienerovi se sice podařilo na několik měsíců získat zpět vilu a kavárnu, ale únor 1948 ho opět o všechno připravil. Olga Wienerová, vědoma si toho, že z manželství už nic nezíská se s manželem 15. června 1948 rozvedla. Wiener se v říjnu 1949 odstěhoval do Poděbrad, kde dožil v domově odpočinku Luxor patřící radě Židovské náboženské obce v Čechách. Zemřel ve čtvrtek 14. dubna 1955 v nemocnici v Městci Králové. Vilu převzal do národní správy Obvodní podnik bytového hospodářství v Praze 6, který zde zřídil v roce 1952 mateřskou školu, která je tu dodnes. Po Wienerově smrti připadla vila státu jako odúmrtí a v roce 1960 jí získal školský odbor ONV.

Kavárnu Fénix čekal po únoru 1948 stejný osud jako další pražské hotely a restaurace a tedy i tu u sv. Havla. Celý palác Fénix, nyní pojmenovaný Blaník připadl podniku zahraničního obchodu Strojexport, který kavárnu přeměnil na kanceláře.

Jedině bufet v přízemí fungoval ještě mnoho dalších let. Na jeho místě je dnes restaurace řetězce KFC. V místě, kdy byla kavárna byla v 90. letech otevřena filiálka rakouské GiroCredit-Sparkassen později Erste Bank Sparkassen, kterou převzala Česká spořitelna.

Konec restaurace sv. Havla byl odlišný. Ministerstvo vnitřního

obchodu schválilo dosazené národní správě 25. října 1947 změnu stanov, které podle předpisů rušily německé názvy firem a upravovaly nové státoprávní poměry. Ani Jánský nezůstal národním správcem dlouho. Rozhodnutím magistrátu Prahy ze dne 20. prosince 1947 byl pověřen vedením podniku Jan Štulc a to do doby ustanovení nového národního správce, protože Jánský onemocněl a vzdal se své funkce. V odůvodnění znělo že „jeho výměna se jeví nutná v zájmu veřejném.“. Vítězný únor přinesl další změny. Primátor Prahy JUDr. Václav Vacek na základě zmocnění akčního výboru krajské Národní fronty rozhodl 20. března 1948 o okamžité výměně národní správy a jmenoval Jana Štulce a Antonína Brože místo dosavadního Jánského. Ani to nebyl konec. Štulce se stal 17. srpna 1948 jediným národním správcem, protože Brož se své funkce vzdal.

Také Štulc byl původně číšníkem. Kdysi pracoval v hotelu Esprit v Jakubské ulici, později přešel do Centrálu odkud přišel do Svatohavelských podniků, kde působil jako vedoucí. Komise pro obecní podniky ho 26. listopadu 1948 zmocnila k dalšímu vedení podniku, kterým po znárodnění připadl městu Praze.

Svatohavelské hostinské velkopodniky a.s. byly vyhláškou ministra vnitřního obchodu č.1837 ze dne 28. července 1948 znárodněny na základě zákona č. 124/1948 Sb. o znárodnění některých hostinských a výčepních podniků. Touto hromadnou vyhláškou bylo znárodněno 89 podniků. Shodou okolností se tak v této vyhlášce sešly i další firmy, které v tomto příběhu měly nějakou roli. Pod pořadovým č.3 to byl Josef Beránek a jeho hotel Slovanský dům, pod č.11 Metropol hotel „Zlatá Husa“ majitelky Marie Valešové, pod č.15 měla Kavárna a buffet „Fénix“ Wiener, Junger a spol., č.17 kavárna Jaroslav Štěrba na Václavském náměstí a č.36 měl podnik u sv. Havla. Majetkové podstaty všech těchto znárodněných majetkových podstat byly vyhláškou č.1838 z 30. července 1948 začleněny do podniku Československé hotely, národní podnik a to zpětně k 1. lednu 1948. Následně řada z nich byla vyhláškou č.415 z 26. listopadu 1949 přenechána Ústřednímu národnímu výboru hl. m. Prahy k začlenění do komunálního podniku. Zakládací listinou podniku Hotely a restaurace hl. města Prahy, komunální podnik v Praze z 15. dubna 1949 byla podstata restauračních velkopodniků u sv. Havla přidělena tomuto podniku.

Znárodněním podniku nebyla stále vyřešena otázka případné konfiskace. Ještě v září 1952 nebylo řízení ukončeno. Část akcií, která patřila Emanuelu Bláhovi byla vyřešena už v roce 1949. Rada ONV pro Prahu 6 rozhodla ve své schůzi 23. srpna 1949, že Bláha byl národnosti i státní příslušnosti německé a tedy jeho pozůstalost, veškerý majetek movitý i nemovitý v hodnotě asi 360.000 K bude konfiskován. Přestože nebyl za kolaboraci odsouzen, byl mu majetek prostě sebrán.

Výměrem referátu ÚNV z 7. května 1947 bylo rozhodnuto o konfiskaci majetku Olgy Wienerové, zejména byly výslovně uvedeny i veškeré akcie Svatohavelských hostinských velkopodniků. Proti tomuto rozhodnutí se Olga odvolala k ministerstvu financí, ale ještě v roce 1956 o něm nebylo rozhodnuto. Za deset let, 2. dubna 1966 oznámilo ministerstvo Hospodářskému odboru ONV v Praze 6, že „odvolání není nutno vyřizovat“ a že byl realizován jako majetek státu. Po rozvodu v roce 1949 odjela do Mariánských resp. Františkových Lázní měla krátce řídit jeden ze zdejších hotelů. Po roce 1951 se vrátila zpět do Prahy, kde žila až do své smrti. Zemřela v neděli 1. února 1976 ve věku 87 let.

Olga Jungerová přišla o podíl ve Fénixu a také o obchod parfumerií, který měla od roku 1940 v Myslíkově ulici. Dekretem vojenského referátu z 18. srpna 1945 byl s krám přidělen Blaženě Adamcové, která ho dostala prázdno (asi vyřabovaný), jen s vybavením, za které Fondu národní obnovy zaplatila 6.000 Kčs. Jungerovou jako Rakušanku v té době považovali za Němku a tak jí krám byl konfiskován. Její muž, Alois Junger ml. přišel znárodněním kavárny o poslední možnost podnikání. Jejich manželství, kdysi postavené na „obchodním“ vztahu souvisejícím s licencí na kavárnu Fénix nevydrželo a v dalších letech se rovněž rozpadlo. Vztahy, které složitě nastrojila Olga Wienerová zkrátka pozbyly své funkčnosti.

Restaurační velkopodniky u sv. Havla převzal znárodněním stát, resp. po roce 1949 komunální podnik Hotely a restaurace hl. města Prahy. Provoz prvotřídního podniku začal upadat, stejně tak jako jeho původní vybavení. Už se zde nepodávaly speciality jako „Havelky na rožni“ a celá restaurace se stala jednou z mnoha těch, které dožívaly v období socialistického stravování.

Samotná budova kláštera, která byla propojená s palácem Městské spořitelny měla svůj smutný osud. Palác spořitelny byl v roce 1954 přebudován na Muzeum Klementa Gottwalda a kanceláře v klášterní budově připadly Ústavu dějin KSČ. To předurčilo i další existenci restaurace. Představitelé KSČ neměli zájem v bývalém klášteře udržovat podnik se jménem sv. Havla a restauraci s automatem nakonec v roce 1969 uzavřeli. Celá budova prošla nákladnou rekonstrukcí, kterou provedla stavební organizace Konstruktiva, n. p. v poměrně krátké lhůtě šesti měsíců a celý

Záhlaví dopisního papíru restauračních podniků u sv. Havla v rámci Komunálního podniku, 1952

Z reforektáře se stal konferenční sál, 1971

objekt byl slavnostně otevřen v úterý 25. května 1971 z účasti Gustava Husáka a Leonida Iljiče Brežněva. Na místo Ústavu dějin KSČ zde byl nově otevřen Dům sovětské vědy a kultury, kde se údajně konalo až 4.000 besed a výstav ročně. Jídelna v barokním refektáři se změnila na přednáškový sál, prostory bývalé kavárny na sál výstavní. Celý objekt byl otevřen u příležitosti konání XIV. sjezdu strany a k 50. výročí založení KSČ. Veřejnost do něj poprvé mohla vstoupit ve středu 2. června 1971. Mimo to zde byla otevřena prodejna exkluzivního sovětského zboží Čajka.

Z bývalé kavárny se stal výstavní sál. Vybudována zde byla sovětská restaurace Berjozka, 1971

Vedoucím pražské prodejny Čajka se stal Vlastimil Ryšavý. Kromě prodejny sovětského zboží zde bylo i další lákadlo v podobě restaurace Berjozka, která nabízela speciality ruské kuchyně, resp. i dalších tehdejších národů Sovětského svazu. Šéfkuchařem byl Antonín Král, ke kterému se na podzim připojili sověští kuchaři a cukráři. Vedoucím restaurace se stal Jaroslav Valchář. Berjozka byla ve své době teprve druhou restaurací se zahraniční kuchyní v Praze. Vůbec prvním podnikem byla čínská restaurace ve Vodičkově ulici, která byla otevřena 1. října 1958. V roce 1971 otevřela Berjozka a až v roce 1978 to byla indická restaurace ve Štěpánské ulici. Restauraci provozoval podnik Pražské restaurace, odštěpný závod Berjozka, který zanikl v roce 1992.

Palác Městské spořitelny Pražské, který v roce 1954 uchvátla KSČ, se vrátil do majetku České spořitelny, a.s., která zde otevřela opět svoji pobočku. Budova kláštera se v roce 1954 dostala do majetku státu, který ho převedl v roce 1970 do trvalého užívání KSČ. Strana budovu dále pronajala Svazu sovětských společností pro přátelství a kulturní styky, která zde setrvala až do roku 1990. Poté se budova dostala do majetku Obvodního výboru Prahy 1. Zánikem KSČ připadl veškerý její majetek státu a budova tak neměla být vydána Praze 1. O budovu projevoval zájem Ministerstvo zahraničních věcí, které se s městem několik dlouhých let o budovu, která mezitím chátrala, soudilo. Konečný verdikt padl v roce 2005, kdy budovu získal stát a ministerstvo provedlo jeho rekonstrukci. Z přednáškového sálu se pro změnu stal sál divadelní Divadla v Rytířské, výstavní centrum a galerie zůstaly, jen neukazují sovětskou, ale evropskou kulturu. V domě sídlí i Český výbor pro UNICEF či česká komise pro UNESCO. Při kampani před vstupem České republiky do Evropské unie zde bylo informační centrum této akce.

Doba velkých a slavných pražských kaváren a restaurací je zdá se dávno minulostí. V dnešní době asi jen těžko navštíví zdánlivě poloprázdný dům tři tisícovky hostů jako v době jeho největší slávy, kdy zde byl „Dům české kuchyně“, velkopodnik nesoucí název u sv. Havla.

Rudolf Píša

Použitá literatura z knihovny MCP:

Ročenky Industrie Compass a Compass Financial Jahrbuch 1901-1944

Styl, časopis pro architekturu stavby měst, roč. XXI, 1938

Šalda: Budování tisku za Rakouska, ČSR a jeho obrana za něm. okupace, 2001

Archivní spisové materiály:

Archiv hl.m. Prahy, fond UNV hl.m. Prahy, národní správy, NAD 5, č.p.440

KA 10 pol. 180, KA 116, pol. 286

NA ČR, fond Policejní ředitelství Praha II, spisy: B3/7, B1949/3, C1996/3,

B3160/6, J703/3, J1411/4, J2059/1, J1912/1, P3455/5, S3167/17,

S7760/4, S6902/11, V4166/20, V3377/1(2), Z151/11, Z714/16

SOA Praha, fond KSO Praha, spisy A XXIII 83; A XXVI 113; B XXX 200

Veškeré exponáty pocházejí ze sbírek Muzea cenných papírů. Použity kusy:

A0610, P0929, T3653, T4855, T4884, T9390, T9391, T9392, T9393, T9394,

AA04008, AL2968, Palác Fénix, Slovanská Lípa a nezpracované reklamní tisky

Ostatní fotografie z archivu autora mimo:

Muzeum města Prahy, velkokavárna u nádraží, 1845, sig. V 1772

Archiv hl.m. Prahy, sbírka fotografií, Václavské náměstí, 1910, sig. XII 1203

Jaroslav Čvančara, fotografie Klause Winklera

NA ČR, fond Policejní ředitelství Praha II, 1931-1950 vyjma uvedených

Za poskytnutí informací, dobových fotografií a reklamních materiálů kavárny Fénix

a fotky z rodinného archivu laskavě poskytli Olga Kadlecová a Branko Remek.

Veřejné internetové zdroje: nacr.cz; ahmp.cz; holocaust.cz a wikipedia.cz

Zvláštní poděkování za pomoc při přípravě patří těmto lidem: Jitka Prajzlerová, Mgr. Tatiana Rohová, PhDr. Ivana Dejmková, Plk. gšt. PhDr. Eduard Stehlík, MBA, Jaroslav Čvančara, Jitka Rejmonová, Olga Kadlecová, Ing. Branko Remek, CSc. a všem ostatním, kteří pomohli při hledání podkladů a zdrojů pro tento věstník.

www.das-mcp.cz/muzeum/
muzeum@das-mcp.cz

Muzeum cenných papírů, nadační fond spravuje rozsáhlé sbírky exponátů, které Vám nabízí v reprodukcích pro reklamní nebo reprezentační účely.

Podpořte muzeum i Vy a poskytněte akcie a jiné dobové dokumenty, existujících či zaniklých firem, které uchováme pro příští generace v našem muzeu.

Svoji podporu můžete projevit také jakýmkoliv příspěvkem
na nadační konto 369 000 369 / 2010

Muzeum cenných papírů, nadační fond, Pod Vílami 1038/13, 140 00 Praha 4 - Nusle, IČ 28 42 98 93, fond zapsán v nadačním rejstříku MS v Praze N 697. Věstník je vydáván měsíčně jako zpravodaj o činnosti fondu a jeho sbírkách. Je šířen prostřednictvím webových stránek muzea za pomoci DAS MEDIA, a.s. Nevyžádané rukopisy se nevracejí. **Šíření všech reprodukcí i textů bez dalšího souhlasu MCP je zakázáno a podléhá autorskému a reprodukčnímu právu.**